Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimit!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondu pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. sĕu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anu 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. sĕu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 18.—Anulŭ LII. Brașovŭ, Duminecă 22 Ianuarie 1889.

Brașovŭ, 21 Ianuarie v.

„M'așĭ bucura și eu sĕ vĕdŭ numai douĕ sĕu trei rĕndurĭ scrise românesce pe cărțile ce ne vinŭ dela deregetorii“.

Cuvintele acestea, ce le citirămŭ în scrisórea țĕranului românŭ din Romosŭ publicată în numĕrulŭ de adĭ sĕptĕmână alŭ „Gazetei“, ne arată buba de care sufere țéra nóstră; ne înfățișéză neajunsurile, nĕcazurile, nedreptățile și prigonirile, carĭ amărăscŭ viéța poporului nostru românescŭ; ne spunŭ de ce suntemŭ așa de nemulțămițĭ sub stăpânirea unguréscă și de ce fruntașii și conducĕtorii némului nostru stăruiescŭ sĕ se schimbe stările de adĭ.

Ce doresce țĕranulŭ nostru? Doresce elŭ vr'unŭ lucru mare și neiertatŭ?

Nicĭ decum.

Elŭ doresce numai și numai ceea ce trebue sĕ doréscă orĭ-ce cetățénŭ, care-șĭ împlinesce datoriile sale către statŭ, care plătesce dare și 'șĭ dă sângele lui pentru apĕrarea țĕrii, doresce sĕ pótă înțelege cu deregătorii și judecătorii din țéră și sĕ pótă înțelege cărțile acestora.

Este óre acésta vr'unŭ lucru mare și ne mai audițŭ? Nu suntŭ óre deregătorii și judecatorii chiămațĭ sĕ facă servicii poporului? Ai cui slujbașĭ suntŭ ei decă nu ai poporului?

Vrășmașii noștri ne spunŭ mereu, că avemŭ constituțiă și că toțĭ cetățenii statului suntŭ egalŭ îndreptățițĭ.

Decă este așa, atuncĭ cum vine că țĕranulŭ ungurŭ se póte înțelege cu deregătorii și judecătorii în limba lui și primesce dela ei hărtii scrise în limba lui, ér țĕranulŭ românŭ nu află modru cum sĕ se înțelégă cu ei, căcĭ nu-i cunoscŭ limba sĕu și de i-o cunoscŭ nu vorŭ sĕ-o vorbéscă, ér când îi vine vreo hărtiă nu-o pricepe, căcĭ e scrisă într'o limbă străină și trebue sĕ alerge bietulŭ omŭ la orașŭ ca sĕ găséscă acolo pe cineva, care sĕ i-o tălmăcéscă în românesce, pentru plată?

Unde este aicĭ egala îndreptățire? Unde este partea dréptă când unuia i se dă ceea ce doresce și ce-i póte servì spre bine și folosŭ, ér celuilaltŭ nu i se dă nimicŭ?

Constituția, se dice, e liberală și e pentru toțĭ și totușĭ numai unii se potŭ folosi de ea. Cum sĕ ne tĕlcuimŭ lucrulŭ acesta?

Decă constituția e pentru toțĭ și e liberală ea nu póte ținti decâtŭ numai la binele obștescŭ alŭ tuturorŭ, de unde urméză, că fiecare trebue sĕ fiă în egală mĕsură părtașŭ la drepturile și folosele publice în statŭ.

La noi însĕ, cum vedemŭ, numai unii se bucură de drepturile și folosele publice pe când ceilalțĭ pórtă numai greutățile și sarcinele publice.

Când au venitŭ Ungurii la putere, înainte cu 22 de anĭ, Ardealulŭ nostru era încă o țéră de sine stătătóre cu guvernulŭ și cu dieta ei propriă. Țĕranii românĭ primeu p'atuncĭ dela deregătorii hărtii scrise românesce, căcĭ era în vigóre legea ardeleană, care dicea că limba românéscă are aceiașĭ dreptŭ ca și limba ungurésca și nemțéscă în administrațiă și justiția.

Noii stăpânĭ ne-au luatŭ însĕ dreptulŭ țĕrii Ardealului și totodată ne-au luatŭ și dreptulŭ de limbă, ér după ce au decretatŭ contopirea Ardealului cu Țéra ungurésca au hotărîtŭ în dieta ungurésca ca limba oficială a statului sĕ fiă limba maghiară. Decă s'ar fi ținutŭ sémă de dorințele și de voința poporului românŭ, fără îndoială că adĭ țĕranii noștri n'arŭ mai aștepta înzadarŭ sĕ vĕdă douĕ sĕu trei rĕndurĭ scrise românesce pe cărțile ce le vinŭ dela deregătorii.

Numai ca de cinste pentru poporele nemaghiare a adusŭ dieta ungurésca la 1868 legea așa numită „despre egala îndreptățire a naționalitățilorŭ“, în care făgăduiau cei dela putere, că vorŭ face câte ceva și pentru poporulŭ nostru, că-i vorŭ înființa școle românescĭ din banii visteriei, că vorŭ îngriji pentru elŭ și de amploiațĭ românĭ, că-lŭ vorŭ lăsa sĕ se folosécă de limba lui românéscă în comună și 'n iurisdicțiunĭ și în hărtiile lui către deregătorii și judecătorii.

Nimicŭ nu au ținutŭ cei dela cârmă din cele puține câte au făgăduitŭ în acésta lege. Cinstea ce o făcură cu ea la 1868 popórelorŭ nemaghiare parte de silă, parte de rușine față cu lumea, care-i credea liberalĭ, rĕmase numai pe hărtiă. Ba mai târdiu simțindu-se mai tarĭ, începură a'șĭ lua îndĕrĕtŭ și făgăduielile.

Ca sĕ nu mai fiă lipsă de limbile nemaghiare nicăirĭ în viéță publică, dieta ungurésca aduse legĭ carĭ ne silescŭ a învĕța unguresce și în școlele nóstre sătescĭ. Pentru ca tóte sĕ póte merge în limba ungurésca, se pretinde ca poporulŭ nostru sĕ învețe ungurcsce, lucru ce este cu neputință, precum s'a doveditŭ și până acuma în acele comune, unde s'au înființatŭ scolĭ ungurescĭ.

Intr'aceea țĕranulŭ nostru trebue sĕ sufere cumplitŭ pentru că cu limba lui nu'șĭ mai póte ajuta nicăirĭ. De primesce o citațiă, o hotărîre, o sentință sĕu vr'o dojenire dela autoritățĭ, elŭ nu înțelege cuprinsulŭ hărtiei și este dat pe mâna altora, carĭ i-o potŭ tălmăcĭ; de i se face vr'o judecată elŭ în cele mai multe casurĭ nu se póte apĕrà, nu scie ce se întâmplă cu elŭ și este espusŭ tuturoru volniciilorŭ și nedreptățirilorŭ.

Din încălcarea dreptului nostru de limbă se nascŭ tóte celelalte încălcărĭ. Acesta e isvorulŭ asuprirei nóstre și a vrajbei dintre noi și conlocuitorii noștri ungurĭ. De aicĭ vine că cei mai pătimașĭ dintre ei îșĭ iau îndrăsnéla a prigonì totŭ ce e românescŭ și a înegri și calumnia pe acei Românĭ cu inima la locŭ, carĭ îșĭ apĕră limba și naționalitatea.

Fără de limbă unŭ poporŭ nu póte sĕ trăiéscă. De aceea dreptulŭ de limbă este temeiulŭ tuturorŭ drepturilorŭ unui poporŭ, este temeiulŭ libertății lui. O egală îndreptățire nicĭ că se póte cugeta pentru noi fără ca sĕ avemŭ dreptulŭ de a ne folosi liberŭ și neîmpedecațĭ de limba nóstră în viéța publică și privată.

De aceea amŭ disŭ, că cuvintele de mai susŭ, carĭ esprimă dorulŭ țĕranilorŭ noștri de a vedé pe hărtiile ce le vinŭ dela deregătorii scrisóre românéscă, ne înfățiséză starea nóstră asuprită de astădĭ și luptele ce le purtămŭ pentru a redobêndì egala nóstră îndreptățire.

Cei dela cârmă au credutŭ, că ne facŭ o cinste cu legea dela 1868, dér libertatea unui poporŭ nu se póte cinstì, nicĭ încuviința. Noi Românii avemŭ unŭ dreptŭ la ea ca și Maghiarii și ca orĭ-ce

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

La Códe.

Schiță din județulŭ „Ialomița“.

„Este p'aci prin apropiere vr'unŭ puțŭ?“ întrebai pe vizitiulŭ Alexe, căcĭ eramŭ setoșĭ strașnicŭ; eramŭ așa de setoșĭ, încâtŭ nicĭ sĕ vorbescŭ nu'mĭ mai venea.

„Aicĭ suntemŭ la unŭ locŭ de totŭ nepotrivitŭ,“ grăi vizitiulŭ, „căcĭ după cum vĕdŭ eu, ne aflămŭ în aceeașĭ depărtare de târlă, în aceeașĭ depărtare de cârciuma dela Códe și potŭ dice, că mai tot una este, orĭ încătrău amŭ porni-o; cu tóte acestea, decă poruncescĭ, eu așŭ mâna la Códe la cârciuma lui Marinŭ, unde amŭ mai fostŭ și sĕptĕmâna trecută. E și apă bună, e și țuică veche și are elŭ și vinŭ așa pentru câte-unŭ óspe mai cilibiu“.

„Mână la Códe!“ disei eu și înghițiĭ de douĕ-trei orĭ în secŭ pentru a'mĭ mai domoli setea.

Drumulŭ până la cârciumă ținù unŭ césŭ întregŭ, căcĭ deși aveamŭ cai destulŭ de bunĭ, totușĭ nu era cu putință sĕ mergemŭ repede, deórece ferbințéla era grozavŭ de mare.

La Códe se încrucișéză drumulŭ celŭ mare, care légă Călărașii cu Bucurescii, cu alte drumurĭ ce ducŭ în Baltă, spre gârla Ialomița și spre Gălățui. Tocmai lângă cârciuma lui Marinŭ se face acéstă încrucișătură, așa că loculŭ în depărtare mare este bătucitŭ, de nu se află firŭ de iarbă pe elŭ. Ar fi destulă moșiă pentru unŭ capŭ de omŭ, decă ar fi proprietarulŭ acelui locŭ, căcĭ tóte aceste drumurĭ suntŭ late și neregulate, astfelŭ, că numai în apropierea cârciumei potŭ fi ca la 60 de pogóne lăsate în plata Sfinților.

Cârciuma lui Marinŭ este ceva mai la dealŭ, așa că se póte zări de departe, cu tóte acestea decă vii din partea Ialomiței*) numai când eștĭ de totŭ aprópe o poțĭ vedea. In dosulŭ casei se vede unŭ izlazŭ mare ca de vr'o șépte pogóne, luatŭ cu învoială dela arendașŭ, spre a'lŭ folosi ca locŭ de pășune pentru vitele cĕlĕtorilorŭ, carĭ vorŭ deshăma sĕu vorŭ dejuga la cârciuma dela Códe. Alăturea de Izlazŭ o mulțime de găinĭ, de curcĭ și de găște bâjbăiau vesele în drépta și în stânga, căutându'șĭ hrana, ér în Izlazŭ se vedea un armanŭ, în care erau vr'o douĕ stogurĭ de grâu, câteva clăi de orzŭ, vr'o cincĭ grămedĭ de fasole, ér în mijloculŭ armanului o fetiță ca de 11 anĭ mâna trei mârțóge de cai, carĭ se învêrteau în jurulŭ unui țărușŭ și treerau grâulŭ sdrobindŭ cu copitele spicele pline.

Marinŭ era și elŭ în armanŭ, mai întorcea cu furca bucatele și mai striga din când în când sĕrmanelorŭ dobitóce carĭ se învêrteau pe amețite în prafulŭ ce eșea la treerŭ.

Cum ne zări, își oprì caii în locŭ, aruncă furca din mână, sări șanțulŭ armanului, se scutură puținŭ de pleavă tușĭ parcă sĕ'șĭ drégă gâtulŭ și ne eși înainte cabrioletă. Îșĭ luă pălăria din capŭ, și după ce dise „bunŭ sositŭ“, apucă șleaulŭ dela calulŭ din partea sa, ilŭ scóse, ilŭ împletecĭ la hamŭ, neteзì calulŭ pe spate și rĕmase uitându-se la Alexe, care se nĕcăjea cu șleaulŭ din partea cealaltă.

„Stai sĕ viu eu“, grăi Marinŭ și trecŭ în partea cealaltă: luă șleaulŭ, ilŭ légă și pe acesta de hamŭ și se uita mândru la mine.

„Te cam pricepi, Marine!“ disei eu și pornii spre cârciumă.

„Cu caii amŭ trăitŭ, boerule!“ grăi cârciumarulŭ și ridicândŭ de josŭ unŭ bățŭ de stufŭ alergă înaintea mea.

Cârciuma lui Marinŭ era făcută din gardŭ, ca tóte casele din Ialomița, era frumosŭ văruită pe din afară și destulŭ de încăpĕtóre pe dinlăuntru. Prispa ce o avea era lipită de curêndŭ cu lutŭ, ér cei patru stâlpișorĭ dela prispă, carĭ sprijineau strășina, erau vopsițĭ cu albastru și cu roșu, intocmai ca și ferestrile de către drumŭ. Acoperĕmêntulŭ era de stufŭ din Baltă, pusŭ grosŭ de-o jumĕtate de metru și bine legatŭ cu sîrmă, și proptitŭ cu nisce prăjinĭ legate de deasupra coperișului întocmai cum suntŭ pușĭ căpriorii la casele din partea muntelui pe dedesuptulŭ coperișului. Aceste prăjinĭ suntŭ aședate acolo pentru ca vêntulŭ sĕ nu ridice stufulŭ când suntŭ vijelii.

In apropierea cârciumei nu vedĭ grajdŭ, nu vedĭ nicĭ o altă alcătuire pentru vite, căcĭ afară de nisce zăvedĭ întórse în partea crivĕțului nu se pomenesce de grajdurĭ în totŭ județulŭ.

La intrare se află o strășină mai scósă afară, sub care, la o masă lungă pusă pe picióre încrucișate ca unŭ x, se adăpostescŭ călĕtorii setoșĭ și'șĭ spală prafulŭ din cerulŭ gurei cu câte o țuicuță sĕu cu câte o cinzécă de basamacŭ. Pe afară nu vede atârnată atâta carne, ca la cârciumele din sate și nicĭ nu este

*) Riulu Ialomița.

altŭ poporŭ și acestŭ dreptŭ îlŭ pretindemŭ, nu-lŭ cerșimŭ.

Dreptulŭ de limbă l'amŭ pretinsŭ și-lŭ pretindemŭ înainte de tóte, și in privința acésta ne putemŭ lua ca esemplu pe Ungurĭ.

Tocmai acum este mare turburare între ei din pricina legei militare, care cere ca esamenulŭ de oficerŭ sĕ se facă în limba nemțéscă.

Ungurii dicŭ, că prin acésta li se amenință limba și cultura lorŭ națională. Apoi décă ei sĕ spariă numai pentru că li se cere sĕ facă unŭ esamenŭ în limba nemțéscă și strigă că li se atacă naționalitatea, atuncĭ ce sĕ dicemŭ noi despre limba și cultura nóstră românéscă și despre naționalitatea nóstră, când nu ne mai lasă sĕ resuflămŭ pe nicăirĭ de limba ungurécă?

Mórtea prințului de coróna.

Intréga monarchiă jălesce adĭ mortea neașteptată a prințului de corónă Rudolfŭ.

Când sosise pentru prima óră cutrierătórea scire Joi séra, se dicea, că prințulŭ a murită în urma unui atacŭ de aproplexiă (gută). Scirile sosite mai târdiu și cele ce le primirămŭ astădĭ adeverescŭ însĕ, că prințulŭ însușĭ șĭ-a luatŭ viéța într'unŭ momentŭ nefericitŭ de turburare a minții. S'a aflatŭ lângă densulŭ revolverulŭ, cu care se împușcase în capŭ. Pe servitorulŭ sĕu și-lŭ trimesese de acasă și ceilalțĭ servitorĭ n'au auditŭ împușcătura fiindŭ în clădirea de alăturĭ.

Este pe câtŭ de durerosŭ pe atâta de tragicŭ acestŭ sfĕrșitŭ alŭ moștenitorului tronului, care întrunea în sine speranțele dinastiei și ale monarchiei.

Suveranii noștri suntŭ sdrobițĭ cu totulŭ de acéstă grea și neașteptată lovitură a sorții. Dela tóte curțile domnitóre și din tóte părțile sosescŭ condolențe.

Amĕrunte nu avemŭ încă asupra acestei întêmplărĭ durerose decâtŭ scirile comunicate prin telegrame.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Budapesta, 2 Februarin. Protocolulŭ de obducțiune publicatŭ astădĭ se încheiă stabilindŭ, că *mortea principelui de corónă a urmatŭ din pricina unei turburărĭ a minții.*

Viena, 2 Februariu. In urma informațiunilorŭ vrednice de credință, *Maiestatea sa a luatŭ mĕsurile necesare pentru casulŭ succesiunei la tronŭ.* Impărtășirea publicată erĭ despre abdicerea la tronŭ a lui Carolŭ Ludovicŭ e negreșitŭ basată numai pe combinațiunĭ.

Budapesta, 2 Februariu. Contele Karolyi s'a întorsŭ dela Viena. *Aserțiunile lui eschidŭ orĭ-ce altă versiune în privința morții prințului Rudolfŭ, afară de sinucidere.* Principele de corónă a scrisŭ înainte de mórte cincĭ scrisorĭ: către tătâsĕu, către mamă-sa, către nevastăsa princesa de corónă, către archiducele Otto și către ducele de Braganza. Trista veste s'a comunicatŭ Impĕrătesei de către d-șóra Ferenczy.

Viena, 2 Februarie. Imormentarea se va face Marțĭ la 4 óre cu pompa îndatinată, în biserica ordinului Caputinilorŭ.

Berlinŭ, 2 Februarie. „Nordd. Allg. Ztg.“ desminte scirea, că Germania ar fi declaratŭ rĕsboiu Samoanilorŭ.

Berlinŭ, 2 Februarie. Prințulŭ Alexandru de Battemberg a fostŭ liberatŭ, la propria sa cerere, din raportulŭ de serviciu *à la suite* în armata germană.

Bucurescĭ, 2 Febraariu. Guvernulŭ a decisŭ sĕ se facă unŭ împrumutŭ de 32 $^1/_2$ milióne lei prin subscripțiune publică pentru rĕscumpĕrarea biletelorŭ hipotecare ale Băncii naționale.

Revista politică.

Din năuntru. Proiectulŭ de lege militară s'a primitŭ, cu totă împotrivirea deputaților din oposițiune și a studenților. Urmarea a fostŭ, că în Pesta s'au făcutŭ demonstrații. Mulțimea, ațîțată de deputațĭ din oposițiune, împreună cu studenții au făcutŭ gălăgiă în dietă pe galerii, pe afară au strigatŭ: Josŭ (Abzug) Tisza și Fejérváry! Mai mulțĭ alegĕtorĭ din deosebite părțĭ au provocatŭ pe deputații lorŭ sĕ voteze în contra proiectului, orĭ décă nu sĕ'șĭ dea dimisiunea din deputațiă. Din partidulŭ lui Tisza au eșitŭ mai mulțĭ deputatĭ. Când s'a anunțatŭ, că proiectulŭ s'a primitŭ, deputații din oposițiă au începutŭ sĕ 'njure, mulțimea de afară amenința pe ministrulŭ Tisza, care a trebuitŭ sĕ s'ascundă. Studenții cu mulțimea cutrierară stradele cântândŭ cântece de-ale lui Kossuth. Poliția ne mai pu tĕndŭ ține ordinea, trebui sĕ'i vie în ajutorŭ armată. Ministrii Tisza și Fejerváry au scăpatŭ pe furișŭ, și înaintea casei lui Tisza s'a aședatŭ armată. Poliția a arestatŭ pe mai mulțĭ inșĭ, alții au fostŭ lovițĭ cu armele. Acestea s'au întêmplatŭ în 29 Ianuarie, când s'a votatŭ logea militară.

Turburările s'au continuatŭ și în nóptea dilei de 29 Ianuarie. Pe la 10 óre unŭ lucrătorŭ striga înaintea localității teatrului poporalŭ: „abzug“. La porunca prefectului polițienescŭ, unŭ polițistŭ prinse pe acestŭ lucrătorŭ, îi legă mânile și porni cu elŭ la poliția. La unŭ locŭ însĕ mulțime de poporŭ le eși înainte, pe polițistŭ îlŭ tîrîră ómenii josŭ de pe calŭ și-lŭ batură, ér pe celŭ prinsŭ îlu liberară.

La audul sgomotului asurditor, alergară repede într'ajutorŭ dintr'o parte husarii, ér dintr'altă parte polițiștii călărețĭ, carĭ cu armele începură sĕ gonéscă mulțimea.

Câte-va minute după acésta se născŭ pe altă stradă o nouă turburare. Unŭ tînĕrŭ strigă: „Trăiască Kossuth Lajos!“ Unŭ polițistŭ îlu aude, îlu prinde și începe sĕ'lŭ bată. Mulțimea sare în ajutorulŭ tînĕrului turburătorŭ, care profitândŭ de ocasiune, o luà la sănĕtósa. Polițistulŭ fugi după elŭ și ajungêndu'lŭ, îlŭ lovì cu sabia în capŭ, rănindu'lŭ greu. Mulțimea se înfuria atuncĭ și sări asupra polițistului, care lovì cu sabia pe mai mulțĭ inșĭ, rănindu'i; în acestŭ momentŭ pe neașteptate se iviră mai mulțĭ polițiștĭ călărețĭ, la carĭ se alăturară și mai mulțĭ husarĭ. Aceștia strîmtorară mulțimea într'unŭ unghiu. Strigăte și țipete asurditóre eșiau din gurele mulțimei strîmtorate, care abia după 10 minute putu sĕ apuce la largŭ și se se împrăștiă.

Totŭ în acéstă nópte pe altă stradă a Budapestei unŭ căpitanŭ de poliția prinse pe unŭ tinĕrŭ de 14 anĭ și începu a-lŭ pălmui în modŭ înfricoșatŭ, așa că nefericitului tinĕrŭ îi năpădì sângele pe gură și pe nasŭ. Mulțimea cătrănită începe a arunca în căpitanulŭ de poliția cu petrii și cărămidĭ. Căpitanulŭ, vedêndŭ acésta, începu sĕ bată și mai rĕu pe feciorașulŭ prinsŭ. Mulțimea sărì atuncĭ asupra lui și-lŭ bătură sdravĕnŭ. Intr'aceea în pașĭ repedĭ se ivì la fața locului miliția, cu baionetele scóse și îndreptate spre mulțime. Pe unulŭ dintre turburătorĭ îlŭ răniră, ér ceilalțĭ au fugitŭ. In semnŭ de rĕsbunare mulțimea începu acum sĕ sdrobéscă cu petri ferestrile caselorŭ. Vre-o cincĭ cafenele din diferite părțĭ ale orașului au fostŭ astfeliu bombardate cu petri și acéstă bombardare s'a continuatŭ de-alungulŭ și latulŭ stradelorŭ până diminéța.

In nóptea acésta studenții universitarĭ au făcutŭ unŭ mare tărăboiu (Katzenmusik) la ferestrile deputatului guvernamentalŭ A. Pulszky, ér de aci s'au dusŭ la casele lui Ugron Gabor, la ale căruia ferestri începură sĕ cânte „Szozat“-ulŭ. Pe când cântau însă mai bine, étă că se ivescŭ polițiștii călărețĭ, și voinicoșii când tărețĭ o luară la sănĕtósă. Numĕrulŭ celorŭ prinșĭ și arestațĭ în noptea acéstala poliția, este fórte mare.

In 30 Ianuarie turburările începură din nou și încă în mĕsură mai mare ca până acum. Tótă Budapesta era în fierbere. Miliția se puse în mișcare, ocupă tóte stradele și împresură dieta. Mai mulțĭ deputațĭ guvernamentalĭ au fostŭ rĕu batjocurițĭ din partea turburătorilorŭ. Deputații Zay și Szentiványi, precum și alții mai mulțĭ au suferitŭ îmbrâncelĭ din partea miliției.

Trei studențĭ dela universitate au fostŭ tăiațĭ cu sabia de husarĭ; între aceștĭ studențĭ era și unŭ frate alŭ deputatului Latinovics.

Pe când se petreceau acestea și alte multe asemenea ciocnirĭ pe strade, pe atuncĭ în dietă d-nii deputațĭ erau câtŭ p'aci sĕ se ia de pĕrŭ. Szederkenyi ia cuvêntulŭ, ca sĕ vorbéscă contra batjocurilorŭ ce le suferŭ guvernamentalii pe strade; contele Apponyi Albert însĕ cere sĕ înceteze ședințele dietei din causa turburărilorŭ. Președintele suspinde ședința pe $^1/_2$ óră; vĕdêndŭ însĕ că prin acésta certele și neînțelegerile în dietă devinŭ și mai marĭ, deschide érășĭ ședința.

Pazmandy și ministrulŭ Tisza ținŭ vorbirĭ; oposiția se ridică însĕ în contra lorŭ și cere sĕ se delăture miliția, dicêndŭ că dintre cei ce se află în dietă singurŭ Tisza este care își teme pielea, ér pentru acéstă temere a lui nu se póte pune pe piciorŭ de rĕsboiu întrégă miliția Budapestei. Se ridică Eötvös și printr'o vorbire înflăcărată cere asemenea delăturarea armatei. Apponyi cere ca celŭ puținŭ pentru 2 dile sĕ se închidă dieta și-i dice președintelui dietei sĕ aibă de grijă a drege ceea ce s'a stricatŭ din cinstea dietei. Stefanŭ Tisza, fiiulŭ ministrului-președinte, scăpărândŭ scântei de mâniă strigă: Celŭ care învinovățesce

---

de lipsă, căcĭ trecĕtorii îșĭ au merindile lorŭ, nu se lasă în nădejdea cârciumelorŭ din Bărăganŭ.

Cum intri în tindă, te sparii de gura unei gropĭ, la care îi dicŭ beciu sĕu bordeiu, căcĭ când vedĭ afundătura aceea te cuprinde unŭ fiorŭ și-ți se pare, că te-ai totŭ duce décă ai pune piciorulŭ sĕ intri. Acolo îșĭ ține Marin bĕutura, acolo îșĭ păstréză elŭ și câte ceva, ce mai are de lipsă pentru sine și pentru mușterii sĕi, cu deosebire pe timpulŭ când se face têrgulŭ la Călărașĭ, care ține aprópe trei sĕptĕmânĭ. La elŭ se găsesce pane bună, bĕutură, zarzavatu, chibriturĭ, furcĭ și lopețĭ, și uneorĭ pepenĭ frumoșĭ.

Elŭ nu are bostanĭ, și nicĭ că s'ar fi putută ocupa de ei, dĕr în apropiere erau câțĭva Lipovenĭ cu blusele lorŭ roșii, și aceștia îi dedeau lui Marinŭ pepenĭ pentru lucrurĭ ce le cumpĕrau dela elŭ. Asemenea făcea elŭ și cu zarzavatulŭ; îlŭ avea dela nisce Sêrbĭ carĭ lucrau câteva pogóne de zarzavatŭ pe valea ce duce la Gălățui.

Marinŭ trăia bine și făcea bune treburĭ cu cârciuma lui. Nevastă-sa, o Țuțuiancă frumósă, ne eșì înainte, ne dete „bună diua“, ne rîse frumușelŭ și apoi ne lăsà în pace; ea merse în odaia de alăturea, unde stau vr'o trei drumețĭ de vorbă.

Mĕ coborîi cu Marinŭ în beciu, ér Alexe sta în ușa cârciumei, cu biciulŭ în mână, și trăgea cu urechia la ómenii ce se cinsteau alăturea cu ceva bĕutură, ér ochii nu și-i mai deslipea dela cârciumăriță.

Cum intrai mai afundŭ în beciu, simții rĕcóre. Se simția puținŭ unu mirosŭ de flóre de vinŭ, de mucedélă, de castravețĭ murațĭ, de pastramă, de brânză și de pesce saramură.

Cu mirosulŭ din hrubă în scurtă vreme mĕ dedasemŭ, și unde era rĕcóre îmĭ priia de minune.

„Luai o țuică“ și apoi sorbii lacom dintr'unŭ urciorŭ cu apă și mĕ răcorii așa de bine, încâtŭ nu'mĭ aduceamŭ aminte sĕ fi mai bĕutŭ eu vr'odată cu atâta poftă.

„Aicĭ trebue că 'țĭ merge bine“, începui eu vorba, mĕ aședai pe unŭ ștend de lapte grosŭ și-mĭ aprinsei țigareta.

„Mulțamŭ sfinților, nu potŭ dice că-mĭ merge rĕu, cu tóte acestea ar pute sĕ-mĭ mérgă și mai bine. Nu prea au ómenii banĭ“, isprăvì Marinŭ vorba și se puse și elŭ pe o baniță întórsă cu fundulŭ în susu.

„Cum sĕ n'aibă ómenii banĭ?“

„Apoi bine, boerule! Décă în anulŭ ĕsta au făcutŭ țĕranii bucate, ce credĭ D-ta, că'sŭ ale lorŭ? Uite și dincolo suntŭ vr'o trei Românĭ din Bărăganŭ și en întrebă-i ce potŭ pune la o parte în anulŭ acesta! Nu'i așa, cum se crede, boerule! Doi anĭ din urmă n'au înțelesŭ țĕranii nimica din munca lorŭ, și în doi anĭ șĭ-au vêndutŭ până și sufletulŭ la arêndașŭ. Anulŭ ĕsta nicĭ nu se potŭ plăti. Șĭ-apoi și altfelŭ, décă au făcutŭ ceva bucate, au și ei nĕcazurile lorŭ. Vine têrgulŭ și mai cumpĕră și ei d'ale casei. Unulŭ are de măritatŭ o fată, altulŭ are de însuratŭ unŭ ficiorŭ, alŭ treilea are sĕ facă botezŭ, altulŭ are sĕ cunune, și așa potŭ dice mai fiecare își are păsulŭ sĕu. Tóte acestea cerŭ cheltuielă“.

„D-tale ce-țĭ pasă? D-tale îțĭ merge bine!“ disei eu vrêndŭ sĕ-i facŭ o laudă la gospodăria lui.

Marinŭ clătinà din capŭ. „Am și eu ale mele“, începù cârciumarulŭ, „am și eu sĕ dau arendă de 120 galbenĭ pe an, și apoi până sĕ câștigŭ eu atâta, numai Dumnedeu scie câtă alergătură și câtă bătaiă de capŭ se cere. Și-apoi sĕ țĭ mai spunŭ ceva, boerule. Décă ai cârciumă, nu poțĭ vinde totŭ pe banĭ gata, ci vindĭ mai multŭ pe datoriă, și apoi când vindĭ astfelŭ, poțĭ sĕ totŭ aștepțĭ până îțĭ iai paralele.

„Vorbă sĕ fiă, Marine, parcă D-ta nu încarcĭ la socoteală, după ce drumețulŭ chefuitŭ trage la somnŭ! Lasă nene, că sciu și eu cum se facŭ trebșórele ĕstea.

Marinŭ rîse.

„Apoi décă dicĭ Dta așa, la ce sĕ mai vorbescŭ eu,“ grăi Marinŭ domolŭ și se arăta ca și cum l'ar fi atinsŭ vorbele mele.

„Ei, glumescŭ și eu, Marine! Cu tóte acestea, scii, când vinŭ muncitorii după ce șĭ-au luatŭ leafa, le facĭ d-ta socotéla așa, că nu rĕmâi în pagubă. Și chiar sĕ nu vie, ai d-ta zălógele lorŭ puse la beciu, căcĭ muncitoriiîn toiulŭ verei n'au lipsă de săricĭ și le lasă la d-ta în păstrare.

Marinŭ zîmbì și mai apoi clătinà veselŭ din capŭ. „Da bine le scii, boerule! Nicĭ sĕ fi fostŭ arendașŭ, nu ai cunósce mai cu temeiu tóte ițele vieței nóstre“.

Vĕdêndŭ că érășĭ l'am adusŭ pe Marinŭ în voiă începui sĕ vorbescŭ mai departe.

„Nu-i vorbă, muncitorii suntŭ cu naiba. Ei se au bine cu ciobanii și mai

pe Colomanŭ Tisza pentru turburărĭ, acela neadevĕrŭ vorbesce

In fine nu mai era încătrău, dieta a trebuitŭ sĕ se închidă pentru o di. După amedĭ s'a făcutŭ în Buda înaintea ministeriului, o demonstrațiă fórte mare.

Tótă diua Budapesta a fostŭ în ferbere. Țipete, sgomotŭ înfricoșatŭ, tăiăturĭ de sabiă, descărcăturĭ de revolvere; cu unŭ cuvêntŭ, Budapesta de 10 anĭ de dile spunŭ telegramele că n'a mai fostŭ într'o stare așa de primejdiósă ca acum. Turburările s'ar fi continuatŭ póte și mai departe, décă de cătră séră n'ar fi sositŭ în Budapesta vestea sguduitóre despre mórtea principelui de corónă Rudolfŭ, în urma căreia turburările au încetatŭ.

Turburările acestea însĕ n'au fostŭ numai în Budapesta, ci și în Clușŭ, căcĭ dóră Ungurii din Clușŭ suntŭ frațĭ de cruce cu cei din Budapesta. Turburările din Clușiu le-au începutŭ asemenea studenții dela universitate. Aceștia se adunară în séra dilei de 30 Ianuarie înaintea cafenelei Orban și începură a striga „éljen“ și „abzug“. In jurulŭ acestorŭ studențĭ se adună în scurtŭ timpŭ sumedeniă de ómenĭ, carĭ toțĭ împreună se duseră la casa deputatului Sigmond Dezsó. Acasă era numai nevasta și copii deputatului. carĭ erau mai sĕ asurdéscă de neîncetatele strigăte de „abzug“ ale mulțimei. După-ce sfărâmară cu petri ferestrile dela casa acestui deputatŭ, turburătorii se duseră la deputatulŭ Bartha Miklos, redactorulŭ lui „Ellenzék,“ căruia îi strigară „éljen.“ Bartha le ținu o vorbire: Apoi vorbi studentulŭ universitarŭ Lengyel Sándor, provocândŭ mulțimea ca, în considerația grelei loviturĭ suferite prin mórtea prințului de corónă Rudolf, sĕ se împrăștiă.

De aci s'a dusŭ mulțimea pe așa numitulŭ „Trencsin-tér“ și acolo au arsŭ câteva esemplare din diarulŭ guvernamentalŭ „Kolozsvár.“ De aci turburătorii s'au dusŭ la redacțiunea acestui diarŭ, unde între strigăte asurditóre sparseră cu petri două ferestrĭ. Apoi între neîncetate strigăte de „abzug“ s'au întorsŭ érășĭ la casa deputatului Sigmond Dezsö ale căreia ferestrĭ le bombardară din nou cu pietri.

In diua următóre rectorulŭ universitățíi chiămă la sine pe tinerii turburătorĭ și-i provocă, ca în considerația doliului și perderei celei grele suferite prin mórtea prințului de corónă, sĕ se liniștéscă.

Astfelŭ déră mórtea archiducelui Rudolf a pusŭ capĕtŭ acestorŭ comedii și nesdrăvănii ungurescĭ.

Din afară. Celŭ mai însemnatŭ faptŭ petrecutŭ în afară e alegerea generalului Boulanger ca deputatŭ alŭ Parisului. Nicĭ unirea deosebitelorŭ fracțiunĭ ale republicanilorŭ, nicĭ articulii diarelorŭ republicane, nicĭ manifestele contracandidatului, tóte pornite în potriva lui Boulanger, n'au putută face sĕ fiă trântitŭ generalulŭ la alegere. Mai alesŭ articulii foilorŭ germane în contra lui Boulanger l'au ridicatŭ pe acesta și mai multŭ în ochii poporului francesŭ. Sute de mii de bilete de visită cu numele sĕu a împărțitŭ Boulanger între alegĕtorĭ, precum și fotografia lui în mii de esemplare.

Acéstă isbêndă a lui Boulanger a adusŭ în periculŭ esistența ministerului. Deja diarele vorbescŭ despre schimbarea ministerului și despre unele persóne, carĭ arŭ veni la guvernŭ.

Generalulŭ Boulanger a mulțămitŭ alegĕtorilorŭ sĕi printr'o scrisore, în care dice, că nu e scăpată camera de periculului de a fi disolvată. „Patria, dice elŭ, va fi mântuită de parasiții, carĭ o sfâșie și o desonoréză. Acum orĭ care Francesŭ patriotŭ are locŭ în republică. Sĕ intre aceștia înăuntru, ér cei dintêiu sĕ iasă afară. Trăiască Francia, trăiască republica!

Etă ce scriu diarele germane despre alegerea lui Boulanger:

„Nordd. Allg. Ztg“., gazeta lui Bismark, dice că republica parlamentară a suferitŭ o grea perdere. „Post“ dice, că în Francia se aștéptă dela Boulanger, ca sĕ sugrume republica. Acésta a suferitŭ o astfelŭ de lovitură, încâtŭ nu se mai póte considera ca guvernŭ seriosŭ. Boulanger a fostŭ numitŭ la timpulŭ sĕu ministru de rĕsboiu; nimenea nu scie, în ce legăturĭ stau Freycinet și armata cu Boulanger. „Voss. Ztg.“ dice, că Francesii punŭ bucurosŭ în jocŭ libertatea și bunăstarea, numai sĕ dobêndéscă strălucire și mărire. „Tagblat“ observă, că numele lui Boulanger însemnéză rĕsboiu; Germania e pregătită și nu póte fi surprinsă, nu se teme de nimicŭ și 'șĭ ține prafulŭ uscatŭ. „Nationalŭ Ztg“. din contră e mai multŭ de părere, că pacea se va susține.

In totŭ casulŭ alegerea lui Boulanger a produsŭ neliniște în Germania. Se scie, că Boulanger întrupéză în elŭ idea rĕsbunărei pentru anulŭ 1870/1 și a reluărei Alsației-Lotaringiei dela Germania. Armata francesă are fórte marĭ simpatii pentru elŭ.

Generalulŭ a declaratŭ, că îndată ce va intra în cameră, va propune din nou disolvarea ei.

Scirĭ militare.

România. A sositŭ la arsenalulŭ din Bucurescĭ unŭ transportŭ de 25 de tunurĭ de calibru mare, pentru fortificațiile Bucurescilorŭ. — Indată ce bugetulŭ ministrului de rĕsboiu va fi votatŭ, o comandă mare de vr'o 4,000 de cai se va face în Rusia. Mai mulțĭ furnisorĭ de remontă din Odesa au sositŭ în Bucurescĭ spre acestŭ scopŭ. „Românulŭ“ află, că s'ar fi propusŭ guvernului românŭ din partea mai multorŭ proprietarĭ de erghelii din Caucasia, ca sĕ li-se dea pământŭ și imașŭ în Dobrogia și dânșii vorŭ trece cu ergheliile lorŭ în România. — Comitetulŭ de apĕrare a României a adresatŭ ministrulŭ de resboiu generalulŭ Manu unŭ raportŭ amĕnunțitŭ asupra fortificațiunilorŭ (întăriturilorŭ) României, spune „Epoca“. Acestŭ raportŭ dovedesce folosulŭ fortificațiunilorŭ și arată estinderea ce trebue dată sistemului de apĕrare a țĕrii, precum și sacrificiile ce reclamă complectarea fortificațiunilorŭ. D-lŭ generalŭ Manu voesce a împărtășĭ camerilorŭ acéstă lucrare, care este de cea mai mare însemnătate. De acea în curêndŭ d-lŭ ministru de rĕsboiu va conchema pe deputațĭ și senatorĭ în ședință secretă și va ceti representanțilorŭ țĕrii raportulŭ comitetului de apĕrare.

Rusia. Se semnaléză mereu concentrărĭ de trupe rusescĭ în Basarabia. In dilele trecute a sositŭ în Chișineu regimentulŭ de dragonĭ Liubensky. Acestŭ regimentŭ pornesce pentru Bocioi (ocolulŭ Ilovensky, jud. Chișineu) unde va sta până la primăveră. Se dice că și la Bender ar fi sositŭ unŭ regimentŭ nou de cavaleriă și că acestŭ regimentŭ se destină pentru Hotinŭ. In Basarabia se vorbesce multŭ despre rĕsboiu.

Italia. Ministrulŭ de marină a luatŭ mĕsurĭ, ca corăbiile rĕsboiu ce se află în reservă se se aducă în celŭ mai scurtŭ timpŭ în stare de a pute fi mobilisate; de asemenea sĕ se grăbéscă câtŭ mai iute cu constru rea fregatelorŭ cuirasate. Firma Gruson din Germania a fostŭ avisată sĕ furniseze câtŭ mai curêndŭ tablele de oțelŭ comandate pentru două fregate. La fabrica Armstrong din Anglia s'au comandatŭ 16 tunurĭ de celŭ mai greu calibru pentru litoralĭ.

Armata română.

Se scriu din Liège cu data de 26 Ianuarie cătră „Românulŭ“ următórele rêndurĭ:

Erĭ unŭ librarŭ, care are bunulŭ gustŭ de a rĕsfoi totŭ ce 'i întră în librăriă, îmĭ dă o broșură dicêndu'mĭ: ecă ceva pentru d-ta. Incepŭ sĕ rîdŭ, nicĭ vorbă, cetescŭ pe scórța albastră: *La nation armée, le système suisse* (Națiunea înarmată, sistemulŭ elvețianŭ; broșură de propagandă). „Nu, nu, ia-o“, urmă librarulŭ, „se vorbesce de armata d-vóstră“.

Autorulŭ d-lŭ Georges Lorand, redactorŭ principalŭ alŭ diarului „La Reforme“, susține pentru Belgia armarea națiunei după modelulŭ elvețianŭ. Susțiindŭ milițiile, vorbesce de statele, carĭ au asemenea miliții și în deosebĭ de statele micĭ, și spune de România la pagina 7 următórele:

„Vețĭ vedé, că milițiile au doveditŭ câtŭ potŭ de multŭ, și că ale României, spre pildă, în cumplitulŭ rĕsboiu turco-rusŭ dela 1878 au făcutŭ, ceea ce armata rusescă, cea mai permanentă și cea mai încasarmată dintre tóte, nu putuse face singură, și s'au acoperitŭ, prin vitejia în focŭ și prin îndurarea oboselei și lipsei, cu o gloriă, pe care le-ar pute-o pismui cele mai vechĭ trupe.“

După ce 'șĭ espune tóte ideile, susținute printr'o prefață a lui Paul Janson, personagiu însemnatŭ; după ce deslușesce cu amĕrunte sistemulŭ elvețianŭ, revine la pagina 56, într'unŭ capitolŭ întitulatŭ „Alte armate de miliții“, la România de care vorbesce în termenii următorĭ:

„....Dér exemplulŭ celŭ mai de luatŭ în sémă și mai hotărîtorŭ ne e datŭ de România. Acolo de asemenea grosulŭ puterii militare e alcătuitŭ de miliții și aceste miliții au arătatŭ într'unŭ chipŭ gloriosŭ ce potŭ, la Plevna în cea mai plină de omorŭ și mai grea campaniă din vremile de adĭ. Suntŭ puține trupe în lume, care potŭ sĕ se laude cu asemenea fapte.

„Populația României e puținŭ mai mică decâtŭ a Belgiei. Bugetulŭ rĕsboiului e de 30 milióne. Este o armată permanentă de 1209 oficerĭ, 80 amploiațĭ și 18,000 ómenĭ; contingentulŭ e numai de 4000 de ómenĭ, carĭ suntŭ încasarmațĭ în timpŭ de trei anĭ după armă; ceilalțĭ tinerĭ întră în armata teritorială, cei mai sĕracĭ se facŭ dorobanțĭ, ér ceilalțĭ, carĭ au cai, se facŭ călărașĭ.

---

aducŭ așa câte unŭ cârlanŭ de pripasŭ sĕu câte o óiă, care dicŭ că-i gălbejită. Nu dicŭ eu de d-ta, Marine, dér spunŭ ce am vĕdutŭ pe airea. Oaia sănĕtósă, o junghiă, duce pastrama la cârciumă, ér cu pelea ei umblă în bĕțŭ ca sĕ o pótă arăta la stăpânĭ. Am umblatŭ eu și în alte părțĭ în Bărăganŭ; am mai vedutŭ eu lucrurĭ d'astea! Cum te ducĭ d'aicĭ cătră Ialomița cătră gârlă, mai suntŭ vr'o câțĭ-va cârciumarĭ. Ii cunoscŭ pe toțĭ. Mai deunădĭ îmĭ istorisea órecine, că suntŭ și „băețĭ bunĭ“, — mĕ înțelegĭ, Marine — șicând „băeții“ trecŭ în gónă cu armăsarii furațĭ dela curțĭ, mai adăpostesc la o țuiculiță și pe la câte-o cârciumă, șĭ-apoi scii cum e omulŭ, fiecare se uită la câștigŭ și fiăcare îșĭ trage jarŭ la óla lui. Așa dĕu, Marine, ș'apoi când trece potera, póte ea sĕ totŭ întrebe în drépta și în stânga, căcĭ din „nu sciu, n'am vĕdutŭ“ nu o mai slăbesce.

„Va fi, boerule, căcĭ lumea e rea!“ grăi cârciumarulŭ, se ridică de lângă mine, căcĭ îlŭ strigase nevasta, dér nu stătu multŭ și se întórse îndĕrĕtŭ zîmbindŭ. „Da multe mai scii d-ta din părțile éstea!“ dise Marinŭ și se aședă érășĭ pe banița lui.

„Dér eu sĕ te întrebŭ ceva, Marine. Spuneai mai deunădĭ de o pricină ce ai avut'o cu izlazulŭ din dosulŭ cârciumei. Audeamŭ că ai avutŭ și unŭ procesŭ.“

„Eu procesŭ? feréscă Dumnedeu! Mĕ păzescŭ de așa treburĭ. Lucrulŭ stă cu totului totŭ altfelŭ și dreptatea este cu mine. Uite cum a fostŭ. In izlazŭ, fiindcă îmĭ era prea mare am făcutŭ arătură vr'o patru pogóne și mai deunădĭ, după ce am adusŭ grâulŭ în armanŭ, mĕ întêlnii cu logofĕtulŭ Neculae și'mĭ spuse, că a disŭ boerulŭ, că cum de am ridicatŭ grâulŭ fără sĕ dau dijmă. Eu m'am miratŭ și am credutŭ deocamdată că logofĕtulŭ face vre-o glumă, sĕu că are vr'o pretențiă de a-i face eu unŭ hatîrŭ. Nu-i vorbă, logofĕtulŭ îmĭ era datorŭ pe tutunŭ și pe câte o țuiculiță, și eram în părere, că vrea sĕ'mĭ dea sĕ înțelegŭ, că n'așŭ face rĕu, décă i-așŭ șterge cei câțĭva lei ce aveam sĕ-i capĕtŭ. Adĭ am ținut'o de glumă, și mâne ce sĕ vedĭ? A trimisŭ dela curte nisce argațĭ cu carĕle și, fără sĕ întrebe pe nevasta, căcĭ eu nu eramŭ acasă, întrară în armanŭ, și luară dijma socotită din berechetŭ. Când mĕ întorcŭ séră dela lucrurile mele, aruncŭ ochii în armanŭ și nu sciamŭ ce sĕ credŭ. Intru în casă, nevastă-mea supĕrată îmĭ spune întêmplarea, ér eu plesneamŭ de mâniă,“ grăi cârciumarulŭ strîngêndŭ din dințĭ. „Logofĕtulŭ Neculae mi-a făcut'o și de nĕcăjitŭ ce eram am eșitŭ în armanŭ sĕ mĕ uitŭ ce mĭ-a luatŭ. Spunŭ dreptŭ, boerule“, grăi cătră mine Marinŭ, dândŭ din capŭ, „îmĭ pare bine că n'am fostŭ acasă, căcĭ feréscă Dumnedeu, se putea întêmpla o primejdiă. Audĭ acolo, închiriezŭ unŭ locŭ de izlazŭ și sĕ nu pot face arătură în elŭ!“

„Ei, șĭ-apoi cum a rĕmas?“

„Cum sĕ rĕmână? — Unulŭ îmĭ dicea, ca sĕ-i facŭ procesŭ, altulŭ îmĭ spunea, că n'am dreptate, așa că eu nu sciamŭ ce sĕ facŭ. M'am gânditŭ în tot felulŭ și odată am pornitŭ la curte; am luatŭ cu mine doi pepenĭ frumoșĭ și i-am datŭ cocónei, căcĭ numai Dumnéei era acasă. O cocónă, cum e pânea cea bună. I-am spusŭ întêmplarea cu logofĕtulŭ Neculae, i-am arătatŭ contractulŭ, i-am spusŭ, că nu e cu dreptŭ sĕ-mĭ ia dijmă, ér cocóna, cum era ea bună la inimă, mĭ-a făgăduitŭ că are sĕ treacă ea la mijlocŭ. Cocóna ținea multŭ la mine, deórece plăteamŭ arênda la timpŭ, și totdéuna îi aduceamŭ câte ceva ploconŭ. Așa se și cuvine! Nu poțĭ merge la curte cu mâna gólă ca unŭ mojicŭ. Am credutŭ, că cu atâtŭ îmĭ va fi de ajunsŭ și că îmĭ va socoti dijma la câștŭ. Tóte au fostŭ înzadarŭ, căcĭ ce întră odată în curtea arendașului, ca cum ar intra în gura lupului. S'a făcutŭ lucrul uitatŭ și uitatŭ a și rĕmasŭ pană astădĭ. Unii îmĭ diceau sĕ începŭ procesŭ, dér eu m'am gânditŭ în mine, că póte va fi avêndŭ dreptate boerulŭ, și la ce sĕ întru în judecățĭ. Așa am pomenitŭ dela părințĭ, așa am făcutŭ. Cu cei marĭ sĕ n'ai judecățĭ!“

„Apoi lasŭ că totŭ îțĭ merge bine!“ grăii eu și-lŭ bătui pe umĕrŭ, vrêndŭ sĕ îi dicŭ printr'acésta, că este omŭ destulŭ de harnicŭ.

„Asta m'a mai făcutŭ sĕ rĕmânŭ, căcĭ altmintrelea lăsamŭ focului și cârciumă și izlazŭ și totŭ; m'am gânditŭ însĕ, că nu-i tocmai rea treaba ce o am în mână și că cârciumă la așa locŭ bunŭ anevoiă mai găsescŭ. Pe timpulŭ têrgului, stau la mine o sumedeniă de cărăușĭ și de negustorĭ cu marfa lorŭ, căcĭ totŭ mai bucurosŭ înoptéză aci, că-i mai ieftinŭ ca în Călărașĭ. Nu-i vorbă, pe timpulŭ têrgului mai țiu eu și alte lucrurĭ de vêndare, deórece atuncĭ orĭ și ce are căutare.

„Cum vĕdŭ eu, te plângĭ și D-ta, scii așa, ca sĕ nu tacĭ. Câțĭ n'ar vrea sĕ fie în pielea D-tale!“

Dorobanții și călărașii, carî facŭ în totŭ 126,000, nu suntŭ încasarmațî, dér se adună în tabere ântâiu 50 orî 60 de dile spre a învĕța sĕ fie soldațî. Pe urmă nu trebue sĕ mai vie în capitala județului decâtŭ șese dile pe lună după unŭ schimbŭ.

„Mai au în fiecare Duminecă, în satŭ, trei césurî de exercițiu, cei de linia patru anî, dorobanții cincî. Cu unŭ bugetŭ de alŭ rĕsboiului care nu e în două treimî câtŭ alŭ nostru, România are astfelŭ o armată întreită câtŭ a nóstră.

„In timpulŭ rĕsboiului cumplitŭ dela 1878 dorobanții și călărașii românî, prin vitejia lorŭ la Plevna, sub plóia de glónțe și prăvălirî de ometŭ (zăpadă), pe una din cele mai grele erne ce s'au pomenitŭ, au asiguratŭ isbânda și au scăpatŭ armata ruséscă. Soldațî teritorialî românî au reluatŭ faimósa redută Grivița, pe care, Rușî nu putuseră rĕmâne stăpânî. Aveau dér spiritulŭ militarŭ și nu avuseseră trebuință de casarmă spre a-lŭ dobândi.

„De aceea sir Ch. Dilke a pututŭ declara în studiile sale asupra situației respective a puterilorŭ, că *soliditatea în focŭ a soldațilorŭ românî póte fi cumpănită cu a soldațilorŭ germanî și că organisarea militară a acestuî statŭ micŭ e adî așa de puternică încâtŭ pentru unŭ rĕsboiŭ de scurtă durată armata română póte fi pusă în alŭ șeselea rendŭ printre armatele tuturorŭ puterilorŭ Europii.* Câtŭ despre laudele entusiaste ale curagiului și ale indurării admirabile ale dorobanțilorŭ și călărașilorŭ în rĕsboiulŭ ruso-turcŭ, suntŭ destulŭ de neperite din memoria celorŭ carî au cetitŭ raportele, documentele, diarele de atuncî, și decî nu mai am trebuință sĕ le amintescŭ aci“.

Așa scrie d-lŭ Lorand, care în notă mai dice: „Sĕ-mî fie îngăduitŭ cu tóte acestea, sĕ citezŭ câte-va estrase dintr'o carte apărută de curéndŭ la Bucurescî și intitulată: *Luptele Românilorŭ în resbelulŭ dela 1877—78* de colonelulŭ *T. C. Văcărescu*“. Și citéză câte-va din faptele spre lauda armatei române, după raporturile, proclamațiunile etc. din timpulŭ acela“.

Broșura se vinde cu 10 banî și e în mânile tuturorŭ. Armata română, și România cu ea, póte dér fi mândră, că aicî, în țéra acésta mică, în Belgia, dér așa de mare centru de civilisațiă, mulțimea va ceti de faptele ei vitejeștî. Faptele marî pururea fi-vorŭ rĕsplătite.

SCIRILE DILEI.

Din Predealŭ ni-se scrie cu data 13 (25) Ianuarie 1889: „Domnule Redactorŭ! Bine voițî vĕ rogŭ a mĕ considera ca abonatŭ la „Gazeta“ cu data de Duminecă pe unŭ anŭ, începéndŭ cu prima Ianuariu și pe care vĕ rogŭ sĕ bine-voițî a o espeda regulatŭ în totŭ cursulŭ anului la adresa: „D-lui Primarŭ alŭ Comunei Șercăița, ultima poștă Șercaia“. Facŭ acésta, Domnule Redactorŭ, ca darŭ, ca și vĕduva din evangheliă, pentru-că acea comună este fórte săracă, cum se spunea deunădile în „Gazetă“, că nenorociții de locuitorî din causa lipsei de unŭ doctorŭ medicŭ creștinŭ, morŭ cu dile și bĕtrânî și tinerî, căcî nu potŭ merge până la Făgărașŭ, mai cu osebire în timpulŭ ernei. Incă ceva îi mai omóră pe nenorociții de locuitorî din acea comună; anume cârciuma comunală de 20 și mai bine de anî o ține totŭ unŭ neamŭ de alŭ lui Israilŭ; vețî cugeta póte, Domnule Redactorŭ, cum se face că pe acelŭ jidovŭ nu'lŭ póte scóte din comună? Apoi locuitorii de acolo mai toțî îi suntŭ datorî, póte nicî n'are atâta câtŭ sĕ'i plătéscă; și când ar fi numai bărbațî, calea-valea, dér. . . Vĕ rogŭ a primi espresiunea respectului ce vĕ păstrezŭ“. *George I. Dogărescu.*

***

Comassarea in Brașovŭ. Tribunalulŭ de aci, după ce s'a întregitŭ pertractarea, s'a pronunțatŭ pentru comassare în hotarulŭ Brașovului.

***

Societatea etnografică. Amŭ fostŭ anunțatŭ, că mai mulțî Ungurî cu „neaoșulŭ“ Hunfalvy (Hunsdorfer) în frunte au luatŭ inițiativa de a înființa o societate etnografica, în care sĕ atragă membri dintre tóte naționalitățile. In acestŭ scopŭ se și anunțase o adunare în Pesta. Adunarea s'a ținutŭ Dumineca trecută sub președința lui Hunfalvy, care a accentuatŭ că societatea nu va face politică, ci mai multŭ are sĕ promoveze concordia și buna înțelegere între naționalitățî și sĕ le apropiă. Românii sĕ se feréscă de acéstă nouă societate de maghiarisare în care, sub pretextŭ că se ocupă cu descrierea poporelorŭ din Ardealŭ, Bănatŭ și Țéra ungurésca, tóte vorŭ merge pe unguresce întocmai ca în Kulturegyleturî.

***

Agata Bârsescu. O telegramă din Viena, dela 29 Ianuarie, spune că împĕratulŭ a primitŭ în audiență pe artista română Agata Bârsescu, care a mulțămitŭ pentru numirea i ca actriță a curții. Maiestatea Sa a primit'o fórte grațiosŭ și i-a disŭ, că se simte fericitŭ pentru că i-a încuviințatŭ acéstă distincțiune binemeritată.

***

Șovinismŭ scârbosŭ. Sub titlulŭ „Rĕspunsŭ către contele Csaky“, fóia kossuthistă „Ellenzek“ din Clușiu scrie: La ordinațiunea ministerială, care cultivă cuventulŭ germanŭ, a venitŭ adî érăși unŭ eclatantŭ rĕspunsŭ dintr'unŭ orașŭ neaoșŭ maghiarŭ. Casina din Czegled a decisŭ, ca în localitățile ei sĕ fiă interdisă odată pentru totdéuna vorbirea germană și foi germane sĕ nu mai aboneze. Las'că și până acum numai „Pester Lloyd“ îlŭ avea, dér acum l'a eschisŭ și pe acesta din localitățile casinei“. Și crede fóia ungurésca, că acésta'i servesce casinei spre laudă?

***

Camera advocațilorŭ din Clușiu. Din raportulŭ acestei camere vedemŭ, că în lista ei au fostŭ inscrișî în anulŭ trecutŭ 87 advocațî, dintre carî 48 cu locuința în Clușiu. Camera s'a plânsŭ de mersulŭ încetŭ alŭ lucrărilorŭ la cele două judecătorii cercuale din Clușiu și de miserabila adăpostire a judecătoriilorŭ.

***

Licitarea unei biserici. Erariulŭ financiarŭ a pusŭ la licitațiune biserica ungurésca din Oituzŭ pe diua de 12 Februarie n. Mutându-se oficiulŭ vamalŭ din Oituzŭ la Poiana-sărată, erariulŭ a desființatŭ postulŭ de preotŭ în Oituzŭ și prin urmare nefiindŭ preotŭ e de prisosŭ și biserica.

***

Coruri de plugari. In Jabarŭ lângă Lugoșŭ corulŭ plugariilorŭ dă adî concertŭ în folosulŭ fondului sĕu. Programa concertului e: Salutarea patriei, Hora dela Grivița, Creanga ruptă, Peneșŭ Curcanulŭ, S'o vedî mamă, Susŭ opincă, Prisonierulŭ românŭ, Junimea parisiană, Calcă Române. In Belințŭ corulŭ plugarilorŭ s'a produsŭ cu succesŭ înaintea unui publicŭ numerosŭ. Corulŭ plugarilorŭ din Sdióra, care la Crăciunŭ a cântatŭ în biserică tóte cântările liturgice, îșî va înființa și o bibliotecă. Corulŭ plugarilorŭ din Cuveșdia, care e de curéndŭ înființatŭ, face îmbucurătóre progrese.

***

Faptă jidovéscă. Rabinulŭ din Bistrița nu i-a datŭ voiă lui Heinrich Hönig sĕ se cunune, deórece n'a pututŭ arăta documentele necesare. Hönig cu tóte astea se cunună în ascunsŭ după prescrierea rituală. Nicî nu trecu luna de miere și jidovulŭ se cunună încă odată cu o altă fată din Oradea-mare. Aci actulŭ cununiei se săverși legalŭ. Mișelia lui Hönig fù descoperită și la intervenirea Rabinului ortodoxŭ din Oradea-mare fù arestatŭ. S'a pornitŭ cercetare.

***

Focurî și bóle. In luna Ianuarie n. au fostŭ focurî în Marișelŭ, Tușinŭ și Șermașŭ din comitatulŭ Cojocnei. In localitatea din urmă i-a arsŭ unui economŭ, pe lângă tóte edificiile economice, și o bivoliță. In Bita din comit. Treiscaune au arsŭ patru edificii. In Copoțŭ, acelașŭ comitatŭ, s'a pusŭ focŭ pentru a treia óră șurei casierului Albert Deak dela minele de cărbunî și i-a arsŭ cu tóte provisiunile. Se dice că din rĕsbunare i-s'a pusŭ focŭ, fiind-că a urcatŭ prețulŭ spirtului, a cărui vĕndare a arendat'o elŭ. In Bociu, Stena, Bogacea și Mociu au scădutŭ în modŭ însemnatŭ casurile de scarlatină, în Cozaplacŭ, Stâna și Huedinŭ au scădutŭ casurile de vĕrsatŭ (bubatŭ.)

***

Vindecațî de turbare. Consilierulŭ magistratualŭ din Baia, Ioh. Skultety, doi copii ai sĕi și o servitóre fuseseră mușcațî de o pisică turbată. După unŭ tratamentŭ de trei sĕptĕmânî la Pasteur în Parisŭ, s'au întorsŭ vindecațî.

***

Sinuciderî. In Brețcu s'a împușcatŭ croitorulŭ Iosef György. Mai încercase elŭ și mai nainte de două orî sĕ se sinucidă, odată prin înecare în fântână, a doua óră prin spéndurare, dér de amêndouĕ orile a fostŭ scăpatŭ. A treia óră însĕ a isbutitŭ a'șî curma viéța. In Clușiu s'a otrăvitŭ Lina Fuchs, care a și muritŭ.

***

Scarlatina în Sighișora. In timpulŭ din urmă s'au ivitŭ mai multe casurî de scarlatină, între care două casurî de mórte. Intre bolnavî suntŭ 5 elevî din classa I gimnasială, din care pricină classa s'a închisŭ până la începerea semestrului alŭ doilea.

***

Regia tutunurilorŭ. Direcțiunea regiei monopolului tutunurilorŭ (tăbacului) a făcutŭ cunoscutŭ camerei de comerțŭ și industriă din Brașovŭ, că are nevoiă de următórele materiale: pânză de câlțî, țĕsĕtură de sfóră, sfóră, ață neînălbită de cusutŭ, băerî neînălbite de inŭ, cuie pentru șinóre, cuie de sirmă, cleiu de măsarŭ, uleiu de rapiță și scrobélă. Cei carî voescŭ a i-le procura sĕ-șî trimétă ofertele în scrisŭ la numita direcțiă până la 8 Februarie n.

***

O nuntă tragică. Sub acestŭ titlu scrie „Galații“ din Galațî: Duminecă, 15 curentŭ, pe strada Bădălanŭ Nr. 52 s'a întêmplatŭ unŭ faptŭ destulŭ de tragicŭ. Tinĕrulŭ Ioanŭ Voicu, după trei anî de logodnă cu fata Ioana Mateiu Moise, se căsătorì în contra voinței mumei

***

„Bunŭ e Domnulŭ!“ grăi aședatŭ Marinŭ și-șî îndreptă privirea în pămentŭ.

Pe când stamŭ astfelŭ și vorbeamŭ cu cârciumarulŭ, audŭ în odaia de alăturea vorba mai apăsată a unuia dintre cei trei óspețî, carî se întorceau cu căruțele lorŭ, cu câte patru cai la rótă, dela schelă, unde făcuseră transporturî pentru boerulŭ Cristache, pe a cărui moșiă erau învoițî.

Marinŭ voi sĕ-mî mai spună ceva, dér eu îi făcui semnŭ cu sprâncenele și cu degetulŭ, ca adecă sĕ tacă sĕ mĕ lase sĕ ascultŭ.

Cârciumarulŭ tăcu.

Din beciu, unde mĕ aflam, se făcea o despărțitură, care ducea de-a lungulŭ odăilorŭ și care avea o ferestruică ce da în odaia unde se aflaŭ cei trei drumețî din Bărăganŭ.

Era nespălatŭ giamulŭ și nisce paianginî își întinseseră pânzele lorŭ, așa că nu puteamŭ fi vĕdutŭ.

Eu mĕ uitamŭ în odaiă și ascultamŭ la vorbele țĕranilorŭ, ér Marinŭ se uita la mine și nu'șî putea tălmăci pricina, care mĕ face sĕ ascultŭ.

In odaiă erau cei trei țĕranî, carî își lăsaseră caii și carĕle în arșița sórelui. Fiecare avea înaintea sa câte-o țuică într'o sticluță cu gâtulŭ strêmtŭ și lung.

Unulŭ din ei sta cu capulŭ proptitŭ într'o mână și învêrtea sticluța pe masă. Alŭ doilea, care era mai bĕtrânŭ, se scărpina în barba sa stufósă, ér alŭ treilea omŭ ca de 36 de anî, vorbea și-șî spunea nĕcazurile sale, le spunea însĕ cu atâta focŭ, încâtŭ puteai vedé că este amărîtŭ de totŭ.

„Da ce?“ grăi unulŭ din ei. „Până când sĕ ne jumuléscă boerulŭ? Ce crede elŭ, că noi suntemŭ orbî? Uite și acum a pusŭ pe dragomanulŭ lui din Călărașî sĕ ne mĕsóre tăliile, și când colo ce sĕ vedî? Pe fie-care ne-a scosŭ cu două trei bănițî lipsă. A trântitŭ banița, și a îndesatŭ cu pumnii, numai și numai sĕ ne scurteze din dreptŭ. Și-apoi la urmă, nu l'ar mai încăpea pămentulŭ, ne-a trasŭ o înjurătură, ca și cum noi am fi datŭ la cârciumă din grâu sĕu am fi deshămatŭ și amŭ fi pusŭ cailorŭ în trăiștî. Alŭ dracului sĕrbulŭ de dragomanŭ! Găsesce felŭ de felŭ de șiretlicurî. Nu-i vorbă, vorŭ fi și ómenî carî facŭ astfelŭ de lucrurî, dér noi“, isprăvi elŭ vorba și se uita la tovarășulŭ sĕu celŭ mai bĕtrânŭ, ca și cum i-ar dice sĕ-șî dea părerea și elŭ.

Acesta zîmbi. Chiar așa sĕ fi făcutŭ, chiar sĕ fi luatŭ ceva din transportŭ, sĕ nu fiă două chile deplinŭ, nu este nicî unŭ pĕcatŭ, căcî acestea suntŭ transporturî de învoiélă, suntŭ clacă pentru boerŭ. Nu muncimŭ noi cu vitele nóstre? Nu încărcămŭ și descărcămŭ noi? — Ei și apoi décă dămŭ o mână-două de grâu la cai, sĕrmanii, lasŭ că așa se și cuvine, că destulŭ întindŭ sĕracii patru cincî ceasurî până la schelă.“

„Atâta rĕu sĕ-mî dea Dumnedeu, cât țînŭ eu ca sĕ facŭ transportulŭ pe deplinŭ. Grâulŭ e alŭ boerului, lasă-l sĕ-lŭ mai netezimŭ.“

„E boerescŭ și nu'i pĕcatŭ,“ grăi celŭ care sta cu capulŭ rĕzimatŭ în palmă. „Cu boerulŭ nostru nu mai este de învoiélă. Ne-a jupuitŭ, de amŭ rĕmasŭ uite așa, fluture,“ dise elŭ apucându-șî cămașa și scuturându-o în tóte părțile.

„Avemŭ grele timpurî“, începŭ celŭ mai bĕtrânŭ. „Invoielile ne sugrumă. Dijma din patru și câte de tóte. Aveam sĕ dau tre pui boierului și mi i-a socotitŭ în trei lei noi, fiindcă n'am avutŭ de unde sĕ-i dau puii. Asemenea cu erbăritu m'a pârlitŭ cum e mai alŭ dracului. Și-apoi sĕ te feréscă Dumnedeu sĕ-țî aducă vr'o vită la oborŭ, sĕu sĕ nu eșî la muncă când îțî trimite pe logofĕtulŭ sĕu isprăvnicei după tine. Pe boerulŭ nu-lŭ dóre capulŭ; lui i se pare că nouĕ ne face înlesnirî marî. Cu tóte acestea, te face de-i carî clăile lui din câmpŭ și pe tine până sĕ te dijmuiască te apucă érna“, vorbi fără sĕ resufle bĕtrânulŭ moșnegŭ și da din capŭ.

„E păgânŭ boerulŭ Cristache, n'are sufletŭ“, grăi țĕranulŭ celŭ ce-șî învirtea sticluța pe masă. Mai deunădî mersese cu trăsura la câmpŭ și a prinsŭ pe nisce Prahovenî, ce veneau pentru papură de ogojinî, i-a prinsŭ la capulŭ moșiei în Crivĕțŭ, cu boii dejugațî. Erau 6 inșî și pe locŭ le-a luatŭ pentru jugăritŭ unŭ polŭ întregŭ.

„Grele timpurî“ grăi bĕtrânulŭ și se ridică dela masă.

Mi-a fostŭ nĕcazŭ că n'am luatŭ sama la vorbele acestorŭ ómenî mai dinainte, căcî așŭ fi aflatŭ lucrurî carî îmî plăceau sĕ le sciu.

Mĕ întorsei în beciu lângă Marinŭ, mĕ uitai la elŭ mirându-mĕ de cele audite, ér cârciumarulŭ, seriosŭ de totŭ îmî dise: Nicî prin gândŭ nu-țî trece, câte au sĕ sufere țĕranii la boerulŭ Cristache*).

*) *Invoielile agricole în județulŭ Ialomița:*
1. Dijma: o claiă din 4, 5, 6 sĕu 7 și 8. Dijma atérnă de estinderea moșiei și dela numĕrulŭ brațelorŭ.

sale, care se 'mpotrivi la acesta pentru motivulŭ că nu vrea sĕ rĕmână singură. Cu două óre înainte de sĕvêrșirea cununiei, mama mirelui încetă din viéță acasă la ea, fără ca mirele sĕ scie despre acésta. Făcêndu-se hora tradițională, tînĕrulŭ Andreiu Bălanŭ, trecêndŭ în dosulŭ miresei, scóse unŭ pistolŭ turcescŭ pentru a'i da drumulŭ; din întêmplare însĕ cocoșulŭ se împedecă de busunarŭ și pistolulŭ luă focŭ. Mirésa fù lovită în spate și cădù îndată mórtă. Mirele, care se afla alăturea, perdù auḑulŭ, ér Andreiu își perdù vederea. S'a începutŭ cercetare.

***

Casarmă nouă. In Chichinda-mare se va construi o casarmă de cavaleriă. Municipiulŭ Torontalului a publicatŭ pertractare cu oferte. Suma de construcțiune e de 500,000 fl. Ofertele au a se adresa până la 15 Martie n. cu 5 procente vadiu, prin urmare cu 25,000 fl. la viceșpanulŭ Torontalului.

***

Nenorocire. „Voss. Ztg.“ aduce scirea, că lângă Lingen, în Frieslanda orientală, unŭ învĕțătorŭ se duse cu 40 de școlarĭ sĕ patineze (sĕ se dea pe ghiață cu piciorandele) pe Ems. Ghiața însĕ se rupse și se cufundară cu toții. Unŭ singurŭ copilŭ a putută fi mântuitŭ.

Demonstrația contra negru-galbenului.

Din Odenburg se scrie, că la 24 Ianuarie n. séra studenții au demonstratŭ contra colorilorŭ austriace negru-galbenŭ. La teatrulŭ de acolo jócă o trupă de actorĭ ungurĭ sub direcția lui Somogyi. In séra amintită unui sublocotenentŭ din regimentulŭ de husarĭ ce se află în garnisóna la Odenburg, anume contele Hunyady, trimise cântăreței Maria Honti unŭ buchetŭ cu panclice negru-galbene, ce i-se și dete acesteia din orchestră pe scena deschisă. Abia luă cântăréța buchetulŭ, când o cétă de studențĭ începură a bate din picióre, a fluera, a face gălăgiă și a striga „Abzug“, care nu'ncetară decâtŭ când actrița dete buchetulŭ între culise. Ea mai primise unŭ buchetŭ cu asemenea panclice cu câteva ḑile mai înainte.

In sala de fumatŭ a teatrului, cum se ḑice, studenții au fostŭ trașĭ la dare de sémă de mai mulțĭ oficerĭ de husarĭ, dér nu s'au întêmplatŭ escese. Se vorbesce, că oficerii voescŭ sĕ cumpere întregŭ parterulŭ și sĕ interḑică studenților intrarea în teatru. Corpulŭ profesoralŭ a decisŭ în conferință d'a nu mai permite studenților visitarea teatrului până la altă disposițiune.

Vêndarea de spirtuóse cu mĕrunțișu.

In puterea unei ordinațiunĭ a ministrului ungurescŭ de finanțe, în înțelegere cu celŭ de interne, cei car voescŭ sĕ vêndă spiirtuóse cu mĕrunțișu in locurĭ publice trebue sĕ céră încuviințarea autorității financiare.

O astfelŭ de încuviințare potŭ primi dela 1 Februarie n. toțĭ aceia, carĭ adĭ se ocupă cu vêndarea de spirtuóse scutită de taxele de regalii; apoi aceia carĭ în cursulŭ anului 1889 deschidŭ o astfelŭ de întreprindere, în care după legile și ordinațiunile de până acum ar fi putută vinde spirtuóse cu mĕrunțișu.

Cei dintêiu, décă voescŭ sĕ mai urmeze intreprinderea de până acum, sĕ céră încuviințarea dela direcțiunea financiară din Sibiiu celŭ multŭ până la 15 Februarie n. Totŭ așa și cei de-alŭ doilea sĕ facă același lucru, dér vêndarea de spirtuóse le e ertată numai după primirea încuviințărei. Aceia, carĭ primescŭ încuviințarea au sĕ plătéscă pentru spirtuósele vêndute dare de cârciumărit, care dare pe temeiulŭ noului articulŭ de lege alŭ regalielorŭ statului și în înțelesulŭ ordinațiunei citate mai susŭ pentru anulŭ 1889 privesce pe cei adĭ îndreptățiți.

Arta de a avé o viéță plăcută.*)

I.

Ea e arta de a sci sĕ câștigămŭ în viéță cele mai marĭ plăcerĭ și prin aceste plăcerĭ sĕ ne îndulcimŭ traiulŭ vieții.

Pentru a trăi în fericire omulŭ are trebuință de o bună porțiă de artă. Ca tóte artele din lume, ca și pictura și ca și poesia, arta de a trăi o primimŭ dela natură, déră fiecine o póte desvolta și cultiva în felulŭ sĕu.

Ea se póte desvolta și cultiva de părinți, de crescĕtorĭ și învĕțătorĭ și fiecare póte sĕ contribue din partea sa a-o aduce la cea mai înaltă desĕvîrșire.

Atâta însĕ e adevĕratŭ, că fără nicĭ o inteligință, ea nu se póte sĕ existe.

Fericirea nu este ca unŭ juvaerŭ prețiosŭ și rarŭ după care cineva sĕ fiă silitŭ sĕ umble îndeșert și tóte stăruințele spre a'l găsi sĕ-i fiă zadarnice. Ea e, din contră, compusă din o mulțime de juvaere micĭ, carĭ, adunate și înșirate în bună regulă, formézĕ la unŭ locŭ unŭ întregŭ plăcutŭ, desfătătorŭ.

Fericirea se cuprinde în a sci cineva sĕ guste micile bucurii, presărate în drumulŭ vieții sale, carĭ bucurii, la părere neînsemnate, ómenii în umbletele lorŭ după o mare și ațîțătóre plăcere, se obicĭnuescŭ a-le trece cu vederea, a nu-le băga în sémă.

Arta de a sci sĕ trăimŭ fericițĭ ni-se înfățișézĕ în viéță în nenumĕrate exemple.

Sĕ luămŭ d. e. doi ómenĭ cu avere egală, unulŭ se pricepe cum sĕ trăiéscă, éră celalaltŭ, nu se pricepe de felŭ.

Unulŭ are ochiulŭ sufletului sĕu deschisŭ, elŭ are unŭ spiritŭ inteligentŭ. Natura pentru elŭ e totdéuna nouă, plină de frumsețĭ încântătóre. Elŭ póte trăi în presentŭ, póte trăi însĕ și în trecutŭ revocându-șĭ însemnate întêmplărĭ din trecutulŭ vieții sale și din viéța omenirei, și póte sĕ guste strălucirea vieții din viitorŭ.

Pentru elŭ viéța are o adêncă însemnătate și'lŭ face sĕ'i fiă ușorŭ a împlini datorii, carĭ 'i împacă consciința și carĭ tocmai pentru aceea suntŭ pentru elŭ pline de bucurii. Elŭ se străduesce neîncetatŭ sĕ fiă totŭ mai bunŭ, și prin puterea spiritului sĕu influințézĕ asupra altora. Elŭ stă în ajutorŭ tuturorŭ, carĭ au trebuință de sfaturile și povețele lui, și nicăirĭ unde de cere munca lui, nu se retrage dela câte o faptă bună. Mâna lui nicĭodată nu e obosită, spiritulŭ sĕu nicĭ odată ostenitŭ. Elŭ merge veselŭ prin viéță și ajută pe toțĭ a se puté bucura și ei, împreună cu elŭ, de viéța lorŭ. Inteligința, ce i se măresce din ḑi în ḑi, ilŭ face totŭ mai agerŭ de a puté străbate în viéța omenilorŭ, de a cântări prețulŭ lorŭ și alŭ faptelorŭ lorŭ și a'șĭ câștiga pretutindenĭ esperiențe, carĭ sĕ le pótă folosi în felurite împrejurărĭ. Éră venindu-i césulŭ, elŭ plécă din lume plinŭ de onóre și însoțitŭ de binecuvêntările tuturorŭ, carĭ l'au cunoscutŭ și monumentulŭ celŭ mai mare alŭ sĕu sunt faptele bune, ce le-a sĕvêrșitŭ. și exemplulŭ binefăcĕtorŭ, ce l'a datŭ concetățenilorŭ sĕi.

Celalaltŭ însĕ află puțină plăcere în viéță. Abia a ajunsŭ în vêrsta bărbăției și elŭ a gustatŭ paharulŭ bucuriilorŭ până în fundŭ. Avêndŭ banĭ, elŭ a trecutŭ prin tóte, făcêndu-șĭ tóte gusturile, ce și-le zugrăvia fantasia sa înfierbêntată.

Și cu tóte acestea viéța pentru elŭ e lipsită de orĭce formă pentru elŭ ea are unŭ vĕlŭ posomoritŭ, care'lŭ înfióră. De e acasă, ilŭ omóră urîtulŭ de e în grădină sĕu în o livadă frumósă, sĕu în o dumbravă plăcută, elŭ e tristŭ, elŭ e pe gândurĭ, pentru elŭ totulŭ are unŭ aspectŭ sinistru.

Călĕtoriile nu'i suntŭ de nicĭ unŭ folosŭ, pentrucă simțulŭ inimei lui a rĕmasŭ nedesvoltatŭ. Pe elŭ nu'lŭ interesézĕ nimicŭ din viéța altorŭ ómenĭ. Elŭ nu prețuesce întru nimicŭ productele geniului omenescŭ, carĭ ar trebui sĕ'i deștepte interesulŭ a le vedé și a se pĕtrunde de frumsețea și deplinătatea lorŭ. Nu'lŭ interesézĕ nimicŭ din caracterele ómenilorŭ, cu carĭ i se dă de multe orĭ ocasiune sĕ vie în atingere. Simțulŭ sĕu e cu desĕvêrșire tâmpitŭ.

De a avutŭ și elŭ vre-unŭ simțŭ, care însĕ'lŭ făcea sĕ'lŭ prindă frigurile, asta a fostŭ, când era sĕ'lŭ înșele vr'unŭ birtașŭ sĕu vr'unŭ chelnĕrŭ afurisitŭ, sĕu când călĕtoria îngheșuitŭ într'o trăsură strîmptă printre munțĭ, printre țĕranĭ și printre oi și capre blăstĕmate de trândavulŭ lui sufletŭ. Și de a fostŭ la o exposițiă d. e. la Parisŭ, elŭ vĕ spune, că a fostŭ turmentatŭ de multa înbulzélă, ce era pe strade, că în locanda cutare n'a putută mânca de mulțimea óspeților, că scumpetea cea mare i-a golitŭ punga; că era sătulŭ până în gâtŭ de atâtea lucrurĭ, câte le-au vĕḑutŭ și că în fiece ḑi doria, sĕ fi rĕmasŭ acasă, blăstĕmândŭ césulŭ, în care plecase. Elŭ țĭ-o spune verde, că galeriile de tablourĭ, că museele de naturale și de anticitățĭ ilŭ făceau sĕ casce neîncetatŭ, că totŭ, ce a produsŭ sciința și arta omului pentru elŭ e unŭ moftŭ; că viéța este o mascaradă și lumea întrégă o caricatura, în care elŭ nu cunósce altfelŭ de ómenĭ decâtŭ mișei, ipocrițĭ și lingușitorĭ.

Deși elŭ n'are nicĭ o plăcere de viéță, ilŭ înfióră totușĭ gândulŭ, că trebue sĕ o părăséscă. In sfîrșitŭ cortina cade. Cu tótă averea sa, viéța pentru elŭ a fostŭ unŭ chinŭ, pentrucă lui i-a

*) După Smiles.

Mĕ odihnisemŭ bine, luai încă o țuică și mĕ pregăteamŭ sĕ plecŭ.

„Alexe“, strigai eu, „pune caii!“

Alexe sta de vorbă în odăița din stânga cu cârciumărița, și cum auḑi glasulŭ meu, pe locŭ a săritŭ și s'a dusŭ la cabrioletă. Ilŭ vedeamŭ că i-ar fi plăcutŭ sĕ mai rĕmână, și nicĭ nu'i mirare, deórece vorbele dulcĭ ale cârciumăriței și cretința ei strînsă pe corpŭ te ademeneau, cu tóte acestea, ce puteamŭ eu face, căcĭ mai aveamŭ vr'o două ceasurĭ până la satŭ.

Eșii afară din beciu, eșii în pragulŭ cârciumei și îmĭ întorsei ochii la nisce muncitorĭ, carĭ stau sub strașină de vorbă. Erau cu pipele în gură și cum mĕ vĕḑură, toțĭ scóseră pipele și'șĭ luară pălăriile. Indată am băgatŭ de sémă, că nu'sŭ Ialomițenĭ. M'am uitatŭ mai deaprópe la ei și cum am vĕḑutŭ obielele lorŭ roșii, lungĭ până peste glesne și opincile lorŭ cu curele late am datŭ cu socoteala, că trebue sĕ fie dintr'altă parte.

De-o camdată n'am ḑisŭ nimicŭ.

Unulŭ din ei, băgă mâna în desagĭ, scóse o sticluță de cernéală, unŭ condei și hârtiă și începù sĕ scrie. Toțĭ erau ațintițĭ cu ochii la scrisóre și nicĭ unulŭ nu se mai uita la mine. Intr'aceea se auḑi unŭ tropotŭ de copite și din partea despre Albeștĭ veneau vr'o patru călărașĭ călărĭ, cu albele lorŭ cămășĭ și cu șepcile lorŭ mititele, și treceau p'aci încolo pe drumulŭ Călărașilorŭ, unde erau orînduițĭ cu schimbulŭ.

Tropotulŭ cailorŭ atrase luarea aminte a muncitorilorŭ și toțĭ își îndreptară ochii spre drumulŭ Călărașilorŭ.

„Sdravenĭ feciorĭ“, grăi unulŭ dintre ei.

„Bune cătane,“ ḑise alŭ doilea și se uita cu dorŭ la băeții călărĭ, carĭ mergeau la slujba lorŭ.

„Da de unde sunteṭĭ?“ îi întrebai eu atuncĭ.

„Noi ni'sŭ din Bănatŭ, domnule!“ grăi unulŭ dintre ei și toțĭ rĕmaseră uitându-se la mine.

„Bunĭ băețĭ călărașii ăștia,“ adăugai eu și 'mĭ îndreptai privirea pe drumulŭ celŭ mare încătrău se vedea unŭ norŭ de prafŭ.

„Și noi amŭ fostŭ cătane“, ḑise unul din muncitorĭ, „noi încă scimŭ ce-i porunca împĕrătéscă, și unde-i vedemŭ, ne cresce inima, domnule! Mai alesŭ când vedemŭ pe grănițerii cu opincĭ, căcĭ și noi suntemŭ grănițerĭ“, adause muncitorulŭ și înăbuși unŭ oftatŭ în peptulŭ sĕu.

„Eu am fostŭ și în Crivoscia când cu bătaia; eram la regimentulŭ 43 la Aleman și când ne-a datŭ la toțĭ opincĭ, sĕ fi vĕḑutŭ Domnule, cum ne urcamŭ pe stâncile Crivoștiei, de puteai crede că suntemŭ nisce nălucĭ. E bună opinca căcĭ când o legĭ după cum e legea ei, unde pui piciorulŭ așa se lipesce, de veḑĭ că pĕmentulŭ e alŭ tĕu“.

Astfel grăi unulŭ dintre muncitorĭ și era parcă înflăcăratŭ de aducerile lui aminte.

Mĭ-a plăcutŭ de bănățenĭ; am ḑisŭ îndată lui Marinŭ sĕ le dea o oca de vinŭ, și după ce m'am mai uitatŭ puțin la ei și la cósele lorŭ ce stau proptite de prispă, mĕ urcai în cabrioletă și pornii.

Muncitorii mĕ salutară și-mĭ diseră: „Dumneḑeu sĕ'țĭ dee bine“, ér eu le făcui semnŭ cu mâna.

Eram departe și când mĭ-am întorsŭ capulŭ, vedeam pe bieții ómenĭ, cum își scriau „cartea“ lorŭ acasă la neveste.

I. C. Panțu.

2. La 5, 6, 7 sĕu 8 pogóne luate de țĕranŭ cu dijmă, are sĕ facă arĕndașului (boerului) unŭ pogonŭ cu tótă munca, adecă: aratŭ sĕmĕnatŭ, grăpatŭ cu grapă de ferŭ și de mărăcinĭ, prașilă, seceratŭ, culesŭ, adusŭ la armanŭ, și décă'i porumbŭ, băgatŭ în porumbare sĕu leșĭ.

3. Trebue sĕ facă 1, 2 sĕu 3 pogóne negri adecă ogóre.

4. Două, trei sĕu patru ḑile cu palmele.

5. O ḑi sĕu două cu carulŭ.

6. Patru până la 10 chile (1 chilă circa 8 Hl.) bucate transportŭ la schelă sĕu la gară. Intr'unŭ carŭ cu 4 trăgĕtorĭ se potŭ duce două până în trei chile de bucate.

7. Trei până în patru găinĭ. Dela stufŭ și fenŭ, pe lângă dijmă, încă o găină de fiecare nume.

8. Ḑece — 20 de ouĕ.

9. O oca — la două de untŭ.

10. La Crăciunŭ muschiuleții și limba porcului.

11. Décă moșia are baltă dijmă de stufŭ.

12. Décă prin ploi sĕu zăpedĭ se formézĕ lacurĭ neprevĕḑute în învoială, sĕ ia o taxă deosebită.

13. Erbăritulŭ: a) Cincĭ—20 lei noi erbăritŭ pentru vita mare [se dă unŭ pogonŭ de vita mare]. b) Unŭ leu—doi de óiă [se dă unŭ pogonu pentru 7—10 oi] c) Unŭ leu—doi de porcŭ.

Erbăritulŭ de regulă se ia în 1 Septemvre, până n'apucă țĕranii sĕ-șĭ vêndă productele. Pentru întârdierĭ se adaugŭ interese.

Am se observŭ, că cu deosebire arĕndașii neromânĭ facŭ așa învoielĭ grele, Românii din contră au învoielĭ mai ușóre.

*] In Bănatŭ se ḑice: eu mi'sŭ, tu escĭ, elŭ este, noi ni'sŭ, voi vi'su, ei î'sŭ.

rĕmasŭ necunoscută arta de a sci sĕ trăĕscă, arta fără de care omulŭ nu póte avé nicĭ o bucuriă de viĕţă.

Nu averea este, care dă vieţiĭ farmeculŭ plăcutŭ, ci aceea, că putemŭ cugeta la ceva, că putemŭ simţi plăcere pentru ceva, că avemŭ unŭ gustŭ desvoltatŭ la ceva, cu unŭ cuvêntŭ că suntemŭ ómenĭ culţĭ în adevĕrŭ.

Inainte de tóte avemŭ trebuinţă de nisce ochĭ luminaţĭ, pĕtrundĕtórĭ şi de o inimă simţitóre. De le avemŭ pe acestea, starea nóstră, câtŭ de modestă, póte fi binecuvêntată.

Munca şi ostenéla se potŭ uni cu cugetările cele mai înalte şi cu gustulŭ celŭ mai curatŭ.

In chipulŭ acesta posiţia unui omŭ cu puţină avere póte fi înălţată şi nobilată.

Montaigne observă cu dreptulŭ, că înţelepciunea morală póte avé locŭ totŭ atâtŭ de bine în viĕţa ómenilorŭ cu mai puţină avere, ca şi în salónele cele mai strălucite ale bogaţilorŭ.

Chiar şi în privinţa unei vieţĭ tignite materiale bunulŭ gustŭ îlŭ face pe omŭ sĕ fie bunŭ economŭ sĕ'şĭ chivernisĕscă averea, ce o are, şi sĕ 'şĭ mărĕscă şi înmulţĕscă plăcerile şi bucuriile sale.

Abia amŭ pusŭ piciorulŭ pe pragulŭ casei unui prietinŭ, şi îndată ochiulŭ nostru simţitorŭ vede déca în casa lui suntŭ întocmite tóte cu gustŭ. Intr'ênsa adie unŭ spiritŭ plăcutŭ, unŭ simţŭ de curăţeniă, de ordine. In casa lui suntŭ tóte întocmite, tóte aşedate bine. Şi tóte acestea ne dispunŭ bine, ne facŭ veselĭ, deşi adeseorĭ nicĭ nu ne putemŭ da socotélă, cum şi de ce? Atâta numai, că totŭ ce vedemŭ, ne face plăcere şi bucurie. La ferĕstră vedemŭ nisce rĕvare cu florĭ, colo unŭ tablou semnificativŭ, acareturile din casă strălucindŭ de curăţeniă, tóte bine aşedate, tóte bine şi cu gustŭ întocmite, astfelŭ că ne simţimŭ bine în casa lui, că ne place în casa lui, că suntemŭ veselĭ, bine dispuşĭ.

Masa lui nu e încărcată, e modestă, şi totŭ atâtŭ de simplă e şi lista bucatelorŭ, carĭ se aducŭ pe masă. Déră ele suntŭ mâncărĭ sănĕtóse şi se servescŭ cu gustŭ. Tóte tacâmurile strălucescŭ de curate ce suntŭ, tóte suntŭ şi aicĭ aşedate şi întocmite cu gustŭ, apa străluce în carafele şi paharele curate, astfelŭ că nu ne poftimŭ mâncărĭ mai bune şi bĕutură mai plăcută, decum o aflămŭ în casa şi la masa prietenului X.

Intêmplarea ne aduce şi în casa prietenului Y. Odăile lui gemŭ de mulţimea acareturilorŭ scumpe de totfelulŭ, déră tóte suntŭ aşedate fără nicĭ unŭ gustŭ fără nicĭ o ordine. Luxulŭ e mare, cu tóte acestea însĕ nu ne aflămŭ aşa bine ca la celalaltŭ prietinŭ. Atmosfera întrégă ne displace şi ne indispune. Cărţĭ pălării, batiste şi ciorapĭ suntŭ aruncaţĭ în tóte părţile, fără nicĭ o rênduială. Două sĕu trei scaune suntŭ pline de stofe, care le-a cumpĕratŭ domnişóra din prăvălia cutare. Odăile suntŭ în disordine. Mulţĭ banĭ s'au cheltuitŭ pentru întocmirea elegantă a odăilorŭ, dér înzadarŭ. Lipsesce gustulŭ. Căcĭ dómna casei n'a învĕţat arta vieţii, cum s'ar fi cădutŭ, ea n'o pricepe de felŭ.

Şi décă amŭ cerceta bine, amŭ afla acelaşŭ contrastŭ în viĕţa ómenilorŭ sĕrmanĭ. Sórtea lorŭ se îndulcesce prin bunulŭ lorŭ gust. După curăţenia din curtea lor, după geamurile curate ale ferestrilorŭ căsei lorŭ, după aerulŭ curatŭ, ce transpiră din odăile lorŭ, după copilaşii lorŭ bine îngrijiţĭ, cu feţe vesele, şi după deşteptăciunea şi cuminţia lorŭ, după tóte acestea judecând, ne vine sĕ dicemŭ, că în căsciórele cutare locuescŭ, nisce ómenĭ cu minte naturală practică, cu unŭ bunŭ simţŭ, cu bunŭ gustŭ, carĭ, orĭ-câtŭ de sĕracĭ, se pricepŭ fórte bine sĕ'şĭ creeze o existenţă bună, fericită se pricepŭ sĕ'şĭ îmulţĕscă micile bucurii ale vieţii lorŭ.

Câtŭ de tare însĕ se deosibescŭ de căsciórele ómenilorŭ acestora locuinţele ticălóse ale atâtorŭ familii, în carĭ adie unŭ aerŭ infectŭ în care petrecŭ nisce copii sdrenţoşĭ cu faţa smolită şi la carĭ la totŭ pasulŭ se vĕdŭ urmele unei extreme sĕrăcii, deşi stăpânii casei suntŭ póte cu mai bună dare de mână decâtŭ vecinulŭ lorŭ.

Ei bine, cum se întîmplă, că dintre doi bărbaţĭ, carĭ suntŭ în aceleaşĭ condiţiunĭ de viĕţă, unulŭ este veselŭ ca o ciocârlie, totdéuna bine dispusŭ, totdéuna bine şi cu gustŭ îmbrăcatŭ, fără însĕ sĕ fiă luxosŭ, totdéuna cu câţĭ-va banĭ în pungă, aşa că elŭ pe lângă cele multe cheltuelĭ pentru întreţinerea casei sale, pe lângă felurite cheltuelĭ pentru plăcerea sa şi a familiei sale, mai cercetéză şi câte o serată musicală, câte o piesă teatrală, etc. etc. îşĭ mai póte cumpăra din când în când şi câte o carte folositóre, mai póte sĕ ţie şi câte unŭ jurnalŭ politicŭ sĕu literarŭ pentru familia sa, mai póte întimpina şi unele contribuţiunĭ ca membru la câte o societate literară, ş. a. ş. a., — pe când celălaltŭ în egale împrejurărĭ materiale și necurmatŭ rĕu dispusŭ, trisŭ şi posomorîtŭ, ca unŭ bursucŭ, parcă'i totŭ ninge şi plouă; ne'ncetatŭ se vaieră şi ne'ncetatŭ cârtesce, rare-orĭ sĕu nicĭ-odată ia şi elŭ parte la câte o petrecere cu alţĭ ómenĭ, cu alte familii; balurile sĕu concertele 'i suntŭ cunoscute numai după nume, de jurnale, reuniunĭ şi societăţĭ nu vré sĕ scie nimicŭ, e mai totdéuna cu unŭ exteriorŭ, care'lŭ face prea puţinŭ sĕu de felŭ simpaticŭ, e uriciosŭ, misantropŭ, traesce dintr'o di în alta încărcatŭ de nécasurĭ şi supĕrărĭ, mâhnitŭ şi truditŭ, elŭ nu cetesce nimicŭ, elŭ nu cugetă, elŭ nu face nicĭ unŭ lucru de dómne ajută, dór numai că mănâncă, bea şi dórme, — cum se întêmplă dicŭ, că între aceştĭ doi ómenĭ este o deosebire atâtŭ de înfricoşată?

Se întêmplă astfelŭ, că unulŭ are minte deşteptă, practică, că se pricepe a'şĭ face viĕţa veselă şi fericită, se pricepe a se face pe sine şi pe alţii fericiţĭ, pe timpŭ ce celalaltŭ nu pricepe nimicŭ din tóte acestea.

In casa unuia domnesce iubirea şi respectulŭ reciprocŭ, bunulŭ tactŭ, buna îngrijire şi buna înţelegere, activitatea, economia şi ordinea înţeleptă, cu unŭ cuvêntŭ împlinirea datoriei de părinţĭ adevĕraţĭ, de tată şi mamă adevĕrată, de bărbatŭ şi soţiă adevĕrată, de economŭ şi economă adevĕrată.

In casa celuilaltŭ numai o necontenită vrasbă şi ceartă, o disordine uimitóre, nicĭ o grije, nicĭ o chivernisire; la împlinirea datoriei nu se gândesce nimenĭ din casă, nicĭ unŭ planŭ, nicĭ o premeditare, nicĭ o întocmire înţeleptă, nicĭ o gândire la viitorulŭ familiei.

Şi carĭ suntŭ urmările?

Pe celŭ dintêiu ilŭ vedemŭ respectatŭ de toţĭ, câţĭ îlŭ cunoscŭ, iubitŭ de familia sa, de soţia şi copiii sĕi, elŭ e unŭ exemplu de disposiţiă bună, exemplu de activitatea sa, de munca sa, exemplu de economiă, modelŭ de facere de bine, unde póte, unde'i permitŭ puterile sale, unde se întinde influenţa sa, — în timpŭ ce celalaltŭ este despreţuit, urît şi urgisitŭ de toţĭ; ómenii cei bunĭ îlŭ ocolescŭ, se ferescŭ de elŭ, soţia şi copii sĕi nu se află bine, când e el de faţă, tremură când îi audŭ paşii. Elŭ sufere, elŭ móre, fără a fi cineva, care sĕ plângă în urma lui, esceptiune făcêndŭ póte familia sa, care acum se vede avisată la mila şi îndurarea strĕinilorŭ.

Din aceste temeiurĭ e bine pentru orĭ-cine sĕ studieze arta cum sĕ trăiĕscă fericitŭ.

Ceva despre Jidovĭ.

In multele călĕtorii ce le-am făcutŭ în lungulŭ şi latulŭ scumpului Ardealŭ, mĕ întâlnii cu multe feliurĭ de ómenĭ, voiu sĕ dicŭ cu ómenĭ de deosebite limbĭ legĭ, moravurĭ şi stărĭ, căcĭ Ardealulŭ nostru este o ţĕră poliglotă (cu mai multe limbĭ), în care însĕ Românii suntŭ cei mai mulţĭ, după aceea Ungurii, Sasii, Jidovii, Ţiganii, Armenii, şi alte neamurĭ.

Cunoscută fiindŭ dicala, că nu este omŭ, dela care sĕ nu poţĭ învĕţa ceva bunŭ, întêlnindŭ la totŭ pasulŭ multe soiurĭ de Jidovĭ mĭ-am propusŭ a privi mai deaprópe cum trăiescŭ ei între ei, ce facŭ şi cum lucréză.

Noi p'aci venimŭ în atingere cu trei soiurĭ de Jidovĭ: cu Jidovĭ polecescĭ, cu Jidovĭ nemţescĭ şi cu Jidovĭ unguresc̆ĭ. Jidovii polecescĭ se cunoscŭ de departe prin hainele lorŭ cele lungĭ orientale, turbanele cele blănite pe marginĭ, cu pantofĭ tăiaţĭ şi ciorapĭ albĭ în di de Sâmbătă şi prin necurăţenia ce-i caracterisézä. Jidanii nemţescĭ şi unguresc̆ĭ suntŭ mai altmintrelea la esteriorŭ, ei se pórtă îmbrăcaţĭ europenesce cu haine mai puţinŭ lungĭ ca jidanii polecescĭ, dér totuşĭ nicĭ ei nu-şĭ taiă perciunii de totŭ, îi lasă baremĭ o leacă la ureche, pe când ai celorŭ polecescĭ suntŭ atâtŭ de lungĭ, câtŭ potŭ cresce.

Dér Jidovii suntŭ totŭ Jidovĭ, fiă ei leşescĭ, fiă nemţescĭ orĭ unguresc̆ĭ. Fie care dintre Jidovĭ este fălosŭ de originea şi religia sa! Apoi şi rarŭ este poporulŭ, care sĕ-şĭ pótă da de urmele străvechĭ ale descendenţii lui, ca Jidanii! Uniculŭ dintre popórele vechĭ, care-şĭ are istoria scrisă, e poporulŭ jidovescŭ.

Spiritulŭ de speculaţiune se ivi la Evrei încă ca păstorĭ nomadĭ pe lângă Iordanŭ. Dealtmintrelea tóte popórele arabice şi semitice suntŭ talentate, ér în socotire prea măestre. Fenicienii, cei mai deaprópe consângenĭ şi fraţĭ ai Jidovilorŭ, carĭ şi suntŭ numĕraţĭ cu aceştia la Evrei, au purtatŭ fórte de timpuriu negoţătorii însemnate, ba unii îi cred de cei mai cutezătorĭ neguţătorĭ şi speculanţĭ ai vechimei.

Lesne e de priceputŭ, că orĭ care poporŭ din lume, care rĕmâne deodată fără pămêntŭ propriu şi e aruncatŭ cu forţa din patria sa, trebue sĕ întreprindă ceva, şi vedemŭ numai că de sine se dedică întreprinderilorŭ comerciale şi speculative. Orĭ şi ce espatriatŭ, unde ajunge, află pămêntulŭ, agrulŭ, posesiunea cea mai principală în mânile altora şi cu greu se póte face stăpânŭ pe elŭ. Dreptŭ aceea începe a duce unŭ traiu care-'lŭ pune adesea pe gândurĭ, îi scóte perĭ albĭ când se vede lipsitŭ atâtŭ de drepturĭ, câtŭ şi de pămêntŭ.

Dér fiecare omŭ sĕ luptă pentru esistinţă, şi în acéstă luptă pentru traiu e destulŭ de dibaciu spre a-şĭ bate capulŭ cum şi pe ce cale şĭ-ar puté asigura esistinţa propriă, fiă chiar prin nimicirea vecinului. Astfelŭ şi Jidanii, fără drepturĭ, fără posesiunĭ stabile, s'au vĕdutŭ siliţĭ a se deprinde c'unŭ ramŭ de muncă cu ajutorulŭ căruia deocamdată numai sĕ nu pieră, cultivară déră comerciulŭ, se făcură speculanţĭ. Cu specula puseră mâna pe banĭ, ér cu ajutorulŭ banilorŭ stórseră drepturĭ şi posesiunĭ dela popóre. Eată decĭ cum ei se făcură ceea ce suntŭ, domnii banului şi decĭ cu mare influinţă pe acestŭ pămêntŭ, étă cum ei, la începutŭ urgisiţĭ, despreţuiţĭ şi prigoniţĭ din tóte părţile, au ajunsŭ încetulŭ cu încetulŭ a avé cuvêntŭ în cele mai multe afacerĭ de interesŭ ale statelorŭ, căcĭ banii, banii, şi ér banii i-au ridicatŭ acolo unde suntŭ adĭ!

Apoi sĕ mai scimŭ unŭ lucru. Décă altŭ poporŭ, —fiă chiar şi Ungurii nostri, ĕştĭ carĭ ca şi Jidovii se credŭ de unŭ soiu mai presusŭ ca alţĭ ómenĭ — s'ar risipi de odată printre popórele lumei, nu sciu dĕu ce s'ar alege din acelŭ poporŭ, cu greu credŭ că şĭ-ar mai păstra naţionalitatea şi legea, mai curêndŭ s'ar amalgama cu popórele printre carĭ s'ar risipi. Nu aşa fu însĕ cu Jidovii, ei la împrăsciarea lorŭ printre alte popóre, dispunêndŭ de-o frumósă şi bogată literatură religiósă — care la ei e şi naţională totodată — şi dispunêndŭ şi de tradiţiunĭ de pe timpulŭ etăţii lorŭ de aurŭ, ér literatura şi tradiţiunile transplantându-se din generaţiune în generaţiune, prin aceea rĕmaseră compacţĭ în spiritŭ, uniţĭ în idei, unŭ corpŭ solidŭ, deşi cu membrele despărţite printre tóte popórele de pe faţa pămêntului şi deşi îşĭ pierdură chiar şi limba lorŭ maternă în vorbire, folosindu-se pentru trebuinţele dilnice de limbile popórelorŭ între cari-i aruncă sórtea. Pretutindenea ei se mişcă într'o formă, ca la comandă, încâtŭ omului îi vine a presupune, că suntŭ purtaţĭ de geniulŭ rassei lorŭ în tóte afacerile şi mişcările lorŭ sociale, întocmai ca o maşină.

Pretutindenea — dice I. Kohl în „Völker Europa's — îi vedemŭ în următorulŭ modŭ:

a) de micuţĭ rîvnindŭ după banĭ, visândŭ cu idea de a deveni milionarĭ.

b) Prea supuşĭ slugarnicĭ, cumpĕtaţĭ din fire până ajungŭ la banĭ, după aceea cutezătorĭ în specule, încâtŭ orĭ îndoescŭ şi îndĕcescŭ capitalele, în câte o afacere, orĭ pierdŭ totulŭ şi începŭ ér eela începutŭ.

c) Ajunşĭ bogaţĭ — cămătarĭ şi galanţĭ totodată, iau camete gróse dela cei sĕracĭ, dér facŭ darurĭ preţióse ómenilorŭ cu influinţă.

d) Punctuoşĭ în plăţile de sume micĭ şi destulŭ de dibacĭ de a nu plăti sumele marĭ.

c) Speculanţĭ în sensulŭ strictŭ alŭ cuvêntului.

La acestea calităţĭ, recunoscute de I. Kohl, mai putemŭ adauge:

Unirea dintre ei cea vrednică de urmatŭ. Ţinŭ tare unulŭ cu altulŭ şi la bine şi la rĕu, nu se strică unulŭ pe altulŭ, ci toţĭ s'ajută contra nejidovilorŭ; pentru servicii la carĭ potŭ folosi unŭ jidanŭ, nu ţĭ-ar lua unŭ nejidanŭ şi décă s'ar îmbia cu jumĕtate preţulŭ.

Ascultă de căpeteniile lorŭ jidovescĭ. Certele şi neînţelegerile dintre ei prea rarŭ le aplanézä judecătoriile némurilorŭ printre carĭ trăescŭ, în cele mai multe casurĭ le împăciuescŭ Rabinii lorŭ.

După ce amŭ vĕdutŭ tóte aceste însuşirĭ la Jidovii pe prin ţéra nóstră, m'am gânditŭ, că óre n'amŭ puté noi învĕţa ceva şi dela Jidovĭ, şi a trebuitŭ sĕ'mĭ dicŭ, că dĕu amŭ puté sĕ 'nvĕţăm dela ei a ţine tare unii cu alţii şi a ne ajuta unii pe alţii faţă cu străinii.

I. P. R.

HIGIENA.

Ingrigirea de sănětatea copiilorŭ.

Omulŭ a ajunsŭ la o mare dibăciă în arta de a cresce animalele de casă; elŭ póte sĕ producă totŭ atâtŭ de numeróse, câtŭ și de felurite animale, și sĕ pretinză a'i face acestea nisce servicii ce ele n'ar fi în stare sĕ le facă, decă n'arŭ fi fostŭ anume pregătite pentru așa ceva.

Este dér cu putință, ca omulŭ sĕ fie atâtŭ de puținŭ îngrijatŭ de conservarea sa, încâtŭ sĕ nu foloséscă pentru sine mijlóce, cum întrebuințéză pentru conservarea și îmbunătățirea rasei animale?

La noi, mai cu sémă, îngrijirea de sănětatea copiilorŭ este aprópe necunoscută, deși medicii ḑilnicŭ potŭ fi consultațĭ de tinerele mume asupra modului de a îngriji de sănětatea noilorŭ născuțĭ.

Crescerea trupéscă a copiilorŭ este decĭ de lipsă a fi studiată. Trebue sĕ scimŭ a face, ca copilulŭ sĕ ajungă omŭ tare și sănătosŭ, robustŭ și vigurosŭ, sĕ scimŭ îndrepta constituția sa, decă, din întêmplare, dênsa este defectuósă (necitovă) din nascere. Trebue sĕ observămŭ cu strictețĕ legile higienice, a cărorŭ cunoscință este cu atâtŭ mai de folosŭ, cu câtŭ avemŭ trebuință d'a combate greșelile îmbĕtrânite asupra crescerii copiilorŭ.

Medicina copiilorŭ se radimă tótă pe higienă; și vindecarea lorŭ se face multŭ mai repede când li-se dau mai puține medicamente, se 'nțelege însĕ că până ce n'au ajunsŭ copii încă în trista stare d'a nu le mai puté ajuta fără medicamente. Altfelŭ fără ajutorulŭ medicului nu putemŭ face nimicŭ. E de ajunsŭ adesea d'a regula traiulŭ copiilorŭ pentru a face sĕ dispară óre-carĭ suferințe periculóse. Astfelŭ s'a doveditŭ, că regulându-se în modŭ potrivitŭ órele când copii trebue sĕ sugă, s'a făcutŭ a înceta vĕrsările, diarea (urdinarea) verde, care adese-orĭ e pricinuită de prea multa nutrire. Asemenea, numai din pricina unui prostŭ traiu și neregulatŭ plămânii unorŭ copii devinŭ tuberculoșĭ (ofticoșĭ, bólă uscată), séu că ósele li-se înmóe producêndŭ rachitismulŭ (d. e. picióre strêmbe). Multe împregiurărĭ, ca cele de mai susŭ, lucréză pentru producerea altorŭ bóle, cum scrofululŭ (d. e. la gâtŭ bube care totŭ spargŭ și nu se mai vindecă de locŭ orĭ fórte cu anevoiă), clorosa (paliditatea, adecă când din lipsa de sânge orĭ din sărăcia de sânge omulŭ e totŭ gălbejitŭ la fața) etc.

Cunoscința preceptelorŭ relative la higiena copiilorŭ suntŭ neapĕratŭ de lipsă și multŭ folositóre familielorŭ, decă țînŭ sĕ aibă copii sănĕtoșĭ și sdravenĭ, și sănĕtoșĭ și sdravenĭ sĕ fiă câtŭ vorŭ trăi.

Influința tăbacului și cafelei.

Cu tóte că unŭ scriitorŭ din ḑiua de adḑĭ afirmă, că în ḑiua de astăḑĭ unŭ omŭ care nu fuméză este o esceptiune, totușĭ s'a doveditŭ, că între cei mai cu minte scriitorĭ francesĭ o mare parte nu a fumatŭ de locŭ.

Este constatatŭ, că fumatulŭ este o ocupațiune de prisosŭ, costisitóre și nesănĕtósă, și ca nefumătorŭ se aduce de esemplu bĕtrânulŭ Chevreuil care a ajunsŭ etatea de 102 anĭ și e sănĕtosŭ încă. In scurtŭ tăbaculŭ și cafeua (fără lapte) se potŭ numĕra ca otrăvurĭ, care însĕ numai atuncĭ nu potŭ face mare rĕu, decă se folosescŭ cu cumpĕtare. Balzac însĕ de sigurŭ șĭ-a scurtatŭ viéța prin cafea, fiindŭ că bea ḑilnicŭ 6 până la 8 ceștĭ. Elŭ însușĭ a fostŭ convinsŭ despre acésta, căcĭ înainte de a muri ḑise unui prietinŭ: „Morŭ din causa celorŭ trei-ḑecĭ de mii de ceștĭ de cafea, ce le-am bĕutŭ.“

Din traista cu minciunile.

Ș'a ruptŭ spovada pe mine.

Ci-că unŭ Țiganŭ audise nu sciu dela cine, că pe la sĕrbătorile cele marĭ ómenii se ducŭ la popa sĕ se spovedéscă. Ce-i trăsnesce prin capŭ cioroiului, hai sĕ se ducă și elŭ, sĕ vaḑă ce bazaconiă e spovada ceea.

Cum ḑise, așa șĭ făcŭ

Trecêndŭ din întêmplare tocmai pe dinaintea unei bisericĭ, elŭ întră în lăuntru și dându cu ochii de popa, îi ḑise sĕ'i facă o spovadă, dér astfelŭ, încâtŭ sĕ-i ajungă, până când îșĭ va lua noroc bunŭ dela acéstă lume.

„Ei lasă, cioroiule“, grăi în sine părintele, care în ḑiua aceea era nĕcăjitŭ lucru mare, nu sciu din ce pricină, „că ți-oi da eu ție o spovadă, de n'o vei uita așa de lesne!“

Și unde nu mi-țĭ începŭ sfinția sa sĕ-lŭ mĕsóre pe bietulŭ Țiganŭ c'unŭ bețigașŭ așa ca pe mână, de'țĭ era mai mare mila de dênsulŭ.

„Aoleo, Sfinția ta, da ce-i asta?“ întrebă cioroiulŭ, vĕḑêndŭ că nu-i glumă.

„Rabdă, Țigane, și tacĭ din gură“, rĕspunse hoțulŭ de popă, „că numai astfelŭ ți-se vorŭ erta pĕcatele!“ Și jap! japŭ! de gândeai, că sfinția sa are de trimesŭ la móră și bate vre unŭ sacŭ cu ștulei de cucuruzŭ.

„Aoleo, părințele, da lasă-te la pârdalnicu, că dor va fi destulŭ cu atâta!“

„Ba nu, Țigane, mai rabdă unŭ picŭ, că altfelŭ n'o sĕ-țĭ deschiḑă Sfântulŭ Petru porțile raiului!“

Și așa ilŭ otigi mai departe pe bietulŭ Țiganŭ, până când rupse bĕțulŭ pe elŭ.

„Noa, Țigane, acum te poțĭ duce, că te-am curățitŭ de pĕcate!“

Când sĕ ésă bietulŭ Haraminŭ din biserică, étă că la ușa din afară se întêlnesce cu nisce babe, care veneau și ele sĕ se spovedéscă.

„De giaba venițĭ“, le ḑise elŭ, „că nu mai e nicĭ o spovadă. Șĭ-a rupt'o popa tótă pe mine!“

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

IANUARIU are 31 ḑile. Gerariu.

1889 Ḑilele sĕptĕm.	Călendarul Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	22 S. Apost. Timoteiu	3 Blasiu	7.16	4.44
Lunĭ	23 S. Muc. Clement	4 Veronica	7.15	4.45
Marțĭ	24. Cuv. Xenia	5 Agata	7.14	4.46
Mercurĭ	25. † P. Grigore teol.	6 Dorotea	7.12	4.48
Joi	26 Cuv. Xenofont	7 Romuald	7.11	4.49
Vinerĭ	27 † P. Ioan gură de aur.	8 Ioan mil.	7. 9	4.51
Sâmb.	28. C. Păr. Efrem Sirul	9 Apolonia	7. 8	4.52

Tĕrgurile din Ardealŭ și Ungaria propriă.

Dela 22—31 Ianuarie inclusivŭ. In 22 Ghirișŭ, Gherghio-Ditrău, Nocrichiu, Preșmerŭ, Ghilău, Catona, Șintereagŭ. In 23: Papolța, (Zam). In 24: Armenĭ, Nadeșulŭ săs., Gherla. In 25: Măgherușŭ, (Carei, Nagy-Károly). In 28: Chesvenieș, Ida-mare, Gorosléulŭ mare. In 29: Coloș-Cojocna, (Lugoșŭ). In 30: Covasna, Sas-Banița. In 31: (Biserica albă, Germanŭ.)

Tĕrgulu de rîmătorĭ din Steinbruch. La 29 crt n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 107 451 capete, la 30 crt. au întratŭ 826 capete și au eșitŭ 1908, rĕmânêndŭ la 21 Ianuarie unŭ numĕrŭ de 106.371 capete. — Se noteză: marfă *ungurescă* veche, grea dela 50 până la 51 cr. — marfă *ungurescă* tineră grea dela $51\frac{1}{2}$ cr. până la $52\frac{1}{2}$ cr., *de mijlocŭ* dela $50\frac{1}{2}$ cr. până la $51\frac{1}{2}$ cr. — *ușoră* dela $49\frac{1}{2}$ cr. până la $50\frac{1}{2}$ cr. — *marfă țerănescă* grea dela $49\frac{1}{3}$ până la 51 cr. — *de mijlocŭ* dela 48 până la 49 cr. — *ușoră* dela 47 cr. până la 48 cr. — *Marfă de România*, de *Bakony* grea dela $51\frac{1}{2}$ cr. până la 52 cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito ușoră dela — cr. până la — cr. transito dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă serbéscă* grea dela 48—49 cr. transito mijlociă grea dela 46—47 cr. transito ușoră dela 46—47 cr. — Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu 4%.

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 31 Ianuarie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.25	Vĕnd.	9.27
Argintŭ românescŭ -	„	9.15	„	9.20
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.55	„	9.57
Lire turcescĭ - - -	„	10.80	„	10.88
Imperialĭ - - - -	„	9.80	„	9.88
Galbinĭ	„	5.60	„	5.69
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ - - -	„	127.—	„	128.—
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 1 Febuarie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	100.00
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	93.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	145.20
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	—.—
Acțiunile băncei austro-ungare - -	889.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	309 75
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	309.60
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - -	5.67
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.56
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	59.22½
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	120.8[illegible]

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cătră onorații cetitori!

„*Gazeta Transilvaniei*“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cinciḑecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ḑece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 „*Gazeta Transilvaniei*“ a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ḑi, érășĭ cu acelașĭ prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea ḑiarului câtŭ și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ḑiarulŭ sĕ-șĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astăḑĭ dela unŭ ḑiarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ḑice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astăḑĭ când, ca niciodată până acuma, posițiunea ḑiaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, introducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca „*Gazeta Transilvaniei*“ nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Condușĭ de aceste vederĭ, voimŭ sĕ facemŭ și cu începerea anului viitorŭ mai multe esențiale ameliorărĭ în ḑiarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până adḑĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ pututŭ da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe têrĕmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea căștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ḑiarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sémte trebuința de a i se face cu putință orĭ și cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **ne-amŭ decisŭ ca dela anulŭ nou 1889 înainte sĕ mărimŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Dumineca și sĕ le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitorŭ și sĕ se pótă abona și separatŭ.**

Deschidemŭ dér abonamentŭ la „*Gazeta Transilvaniei*“, care deși mai bogată în materialŭ, va costa ca și până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* și în deosebĭ pentru aceia, cărora împregiurările nu le ertă de a abona întregŭ ḑiarulŭ, deschidemŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale „*Gazetei Transilvaniei*“, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noștri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona și separatŭ.

Redacțiunea.

„PERȘEIU“

Asociare de creditŭ și păstrare în Seinĭ (Szinérváralja, com. Satmarŭ).

CONVOCARE.

Domnii acționarĭ și interesațĭ ai asociărei **„Perșeiu“** se învită prin acesta la:

Adunarea generală ordinară,

care se va ține în Seinĭ la **30 Ianuariu (11 Faurŭ) 1889** diminéța la **11 óre** în localulŭ asociărei.

Obiectele:

1. Așternerea bilanțului originalŭ de pe anulŭ III-lea de gestiune 1888.
2. Hotărîre asupra împărțirei profitului curatŭ.
3. Redicarea la valorea de acțiunĭ a depositelorŭ aflătóre, după § 9 alinea 2-a din statute.
4. Alegerea secretarului socialŭ, eventualŭ și a unui membru în comitetulŭ administrativŭ.
5. Eventualele propunerĭ, după § 20 litera *d)* din statute.

Din ședința comitetului diriginte ținută în Seinĭ la 14 (26) Ianuariu 1889.

Alexiu Berinde, preside socialŭ.
Ioanŭ Cionca, secretarŭ int.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross,** în librăria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe ḍ-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḍiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ